

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
STUDIUM HUMANITNÍ VZDĚLANOSTI

Martina Fridrichová

Čelákovičtí vodáci v době tzv. normalizace
pohledem orální historie

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Jana Wohlmuth Markupová, Ph.D.

Praha 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci na téma Čelákovičtí vodáci v době tzv. normalizace pohledem orální historie vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 5. 1. 2024

Martina Fridrichová

Poděkování

V první řadě bych ráda tímto poděkovala prof. Dr. phil. Pavlu Himlovi za to, že mi jako první vnukl myšlenku psát svoji bakalářskou práci na toto téma, a zároveň mě odkázal na vyučující, kteří se na fakultě věnují orální historii.

Mé vřelé a upřímné díky patří vedoucí bakalářské práce Mgr. Janě Wohlmuth Markupové, Ph.D., za její cenné rady, trpělivost a v neposlední řadě skvělé vedení po celou dobu realizace této práce.

Dále děkuji všem narátorům za jejich čas a ochotu se podělit o své životní příběhy.

V neposlední řadě děkuji svému manželovi za neskonalou trpělivost a podporu po celou dobu mého studia.

Abstrakt

Předkládaná bakalářská práce se zabývá vývojem Klubu branného vodáctví a vodního sportu Čelákovice v době tzv. normalizace, kdy byl tento klub také založen. Historicko-kontextuální část této bakalářské práce nastíní počátky a rozvoj tohoto sportu, se zaměřením zejména na sledované období. V hlavní empirické části se zaměřím na přiblížení dějin klubu, a to jak na jeho samotné založení, tak na vývoj, aktivity, úspěchy a výsledky klubu. Stěžejní částí této práce, je s využitím metody orální historie, snaha zachytit každodenní život několika generací pamětníků tohoto klubu. Tato práce si klade za cíl vysledovat co pro ně toto trávení volného času v prostředí Klubu branného vodáctví a vodního sportu Čelákovice ve sledovaném období znamenalo.

KLÍČOVÁ SLOVA

Vodáctví, vodácký klub Čelákovice, orální historie, každodenní život, normalizace

Abstract

The presented bachelor's thesis deals with the development of the Military Rowing and Water Sports Club of Čelákovice during the so-called normalization, when this club was also founded. The historical-contextual part of this bachelor's thesis outlines the beginnings and development of this sport, focusing especially on the observed period. In the main empirical part, I will focus on the history of the club, both on its foundation itself and on the development, activities, achievements and results of the club. The key part of this work, using the oral history method, is the attempt to capture the daily life of several generations of witnesses of this club. This work aims to find out what spending their free time in the environment of the Čelákovice Military Boating and Water Sports Club meant for them in the observed period.

KEYWORDS

Boating, Čelákovice Boating Club, oral history, everyday life, normalization

OBSAH

ÚVOD	7
2. METODOLOGICKÁ ČÁST	8
2.1 Stanovení tématu	8
2.2 Rešerše stávajícího stavu poznání, zhodnocení použitých pramenů.....	9
2.3 Výzkumné otázky.....	13
2.4 Orální historie.....	14
2.5 Výběr narátorů	15
2.6 Průběh vedení rozhovorů	16
2.7 Analyticko-interpretační postupy	17
2.8 Etika výzkumu.....	18
3. HISTORICKO-KONTEXTUÁLNÍ ČÁST	19
3.1 Vývoj vodáctví v Československu	19
3.2 Individuální a zároveň kolektivní trávení volného času.....	20
3.3 Od dřeva k laminátu	21
3.4 Motoráři a potápěči	23
4. EMPIRICKÁ ČÁST – Čelákovický vodácký klub pohledem narátorů	24
4.1 Čelákovický vodácký klub – založení klubu a jeho zázemí.....	24
4.1.1 Základna klubu.....	25
4.1.2 Výcvikové středisko Fialník u Vlastějovic na Sázavě	27
4.2 Organizace klubu a jeho činnost.....	29
4.2.1 Činnost klubu.....	30
4.2.2 Vybavení klubu.....	33
4.3 Role vodáctví v životě narátorů.....	36
4.3.1 Vstup do klubu	36
4.3.2 Proč právě tento sport, či tato volnočasová aktivita?	37
4.3.3 Vliv této aktivity na profesní život.....	39
4.3.4 Skloubení této volnočasové aktivity s rodinným životem	40
4.4 Práce s mládeží – putovní a pionýrské tábory, závody	41
4.4.1 Putovní tábory.....	41
4.4.2 Závody a výsledky klubu.....	43
4.4.3 Memoriál Jiřího Dynebýra.....	45
4.4.4 Memoriál Jany Šafrové.....	46
4.4.5 Neckyáda.....	47
4.5 Společenské a jiné akce klubu.....	48

4.6 Mimo hranice Československa	51
4.7 Mezilidské vztahy v klubu, spolupráce s ostatními oddíly	53
<u>4.7.1 Uvnitř klubu</u>	<u>53</u>
<u>4.7.2 Spolupráce s ostatními kluby</u>	<u>55</u>
4.8 Současná podoba klubu očima narátorů.....	57
<u>4.8.1 Současná podoba klubu</u>	<u>57</u>
4.8.2 Výsledky klubu v roce 2023.....	59
ZÁVĚR	61
POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY	63
PŘÍLOHY	67
OBRAZOVÉ PŘÍLOHY	68

ÚVOD

K výběru tématu mé bakalářské práce, mě přivedl můj zájem o vodní sporty, zejména poté zájem o vodáctví. K vodáctví jsem se dostala ve svých 20 letech, a to po svém příchodu do města Čelákovice. Od té doby jsem prožila několik letních dovolených na vodě a zároveň jsem měla možnost se účastnit lokálních soutěží ve sjezdu na divoké vodě. V současné době jsem takzvaným příznivcem potápěčů našeho města. Aktivním členem klubu jsem nikdy nebyla. Město Čelákovice, kde dosud žiji, není náhodou označováno „Domov na Labi“, a Čelákovický vodácký klub zde má dlouholetou tradici. Tento klub byl v době tzv. normalizace založen pod názvem Klub branného vodáctví a vodního motorismu Svazarm ČSSR v Čelákovících. V současné době působí klub pod názvem 1. Čelákovický klub vodních sportů, z. s. Ve své bakalářské práci jsem tudíž zvolila univerzální označení této instituce, a to Čelákovický vodácký klub. Stejně označení užívají všichni narátoři.

Ve své bakalářské práci se za využití metodologie orální historie zaměřím na výzkum trávení volného času v prostředí Čelákovického vodáckého klubu, v době tzv. normalizace. Hlavní výzkumné otázky jsou směřovány jak na chápání a podobu tohoto sportu (či volnočasové aktivity) jako takového, tak na reflexi dějin vodácké každodennosti z perspektivy někdejších vedoucích klubu a jejich svěřenců. Doplnkově jsou zmíněny též stručné dějiny klubu, a to zejména na základě písemných pramenů (kronika, dobové novinové články, městský zpravodaj atp.).

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části – metodologickou a empirickou část. V metodologické části představuji použité koncepty a metody jakož i vlastní využití metody orální historie a dalších pramenů. Následuje kratší historicko-kontextuální kapitola, která nastíní počátky a rozvoj tohoto sportu se zaměřením zejména na sledované období. V empirické, hlavní části mé bakalářské práce, je věnována pozornost zástupcům jednotlivých generací spojených s fungováním klubu - vedoucím a v neposlední řadě jejich svěřencům. Tato část je také zaměřena na přiblížení dějin klubu, a to jak na jeho samotné založení, tak na vývoj, aktivity, úspěchy a výsledky klubu v době tzv. normalizace. Jelikož byl tento klub již při svém založení rozdělen na několik sekcí, pokusím se také nahlédnout do vnitřního fungování klubu. V neposlední řadě se snažím nastínit vzájemné vztahy členů klubu, včetně spolupráce s dalšími obdobně zaměřenými oddíly.

2. METODOLOGICKÁ ČÁST

2.1 Stanovení tématu

Jak jsem již předeslala úvodem, cílem mé práce je zmapování každodenního života v prostředí Čelákovického vodáckého klubu. Definice k objasnění termínu každodennost je mnoho. S využitím Socialistické encyklopedie lze každodennost definovat například jako „(...) úhrn všedních, pravidelně se opakujících (tzv. repetitivních), a proto předvídatelných lidských činností, které jsou základem soc. reprodukce individua, malé skupiny a takto zprostředkovaně celé společnosti, činností, které se řídí známými, většinou však nepsanými normami a pravidly, jsou specif. časově a prostorově uspořádány a jejich vykonávání předpokládá určitý objem vědění fixovaný v tzv. běžném vědomí a vyjadřovaný běžným jazykem (...).“¹

V závěru svého článku *Každodennost jako předmět a koncept dějepisného poznání* předkládá jeho autor Petr Sedlák definici každodennosti jako: „*Každodennost je jedinou možnou půdou, na které je nám dáno žít, jednat, myslet, vztahovat se ke světu a utvářet svou osobnost, a to v neodbytné touze uspokojovat své rozličné potřeby.*“²

Jak popisují autoři publikace *Metody výzkumu ve společenských vědách*, individualita výzkumníka spočívá v tom, jaké téma si vybere. U subjektivní reflexivity je poté nutno si uvědomit, že výsledky výzkumu jsou nezbytně ovlivněny nejenom individualitou výzkumníka jako takového, ale také aktérů výzkumu a v neposlední řadě jejich vzájemnými vztahy.³

Důvod výběru tématu své bakalářské práce objasňuji v jejím úvodu. Jak jsem již nastínila, vodácké prostředí není prostředím mně úplně neznámým. Rozhodla jsem se proto, věnovat pozornost doposud neprobádané oblasti, a to Čelákovickému vodáckému klubu. V tomto klubu jsem nikdy nebyla aktivním členem, ale jelikož žiji v Čelákovících již přes 20 let,

¹ Sociologická encyklopedie. [online]. [cit. 2023-12-30] Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/wIKaždodennost>

² SEDLÁK, Petr. *Každodennost jako předmět a koncept dějepisného poznání*. Soudobé dějiny, 2013, Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR v.v.i., roč. 20, č. 1–2, 2013, 20(1) [online]. [cit. 2023-12-30], s. 156 Dostupné z: <https://sd.usd.cas.cz/pdfs/sod/2013/01/06.pdf>

³ NOVOTNÁ, Hedvika, ŠPAČEK, Ondřej a ŠTOVÍČKOVÁ, Magdaléna. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2019. ISBN 978-80- 7571-025-3. s. 280

nejsem pro členy Čelákovického vodáckého klubu osobou úplně neznámou. Musím tedy říci, že v rámci mnou zvoleného tématu patřím mezi částečné insidery: „*Tedy zkoumáme něco, co je nám již svým způsobem známé.*“⁴

2.2 Rešerše stávajícího stavu poznání, zhodnocení použitých pramenů

Je mnoho literatury, která se věnuje tématu vodáctví, ale bohužel není možno zde všechny tituly vyjmenovat.

Jelikož se tato bakalářská práce zaměřuje na pojetí a problematiku volného času za socialismu, jako velmi přínosnou považují publikaci autorů Martina France a Jiřího Knapíka *Volný čas v českých zemích 1957-1967*⁵, z roku 2013. Tato publikace se zaměřuje na volnočasové aktivity do kterých patří také turistika, včetně turistiky vodní. V rámci tématu své práce, jsem si také pročetla jednu z kapitol, která se věnuje kutilství, což s tématem vodáctví, potažmo vlastní výrobou lodí a dalšího potřebného vybavení úzce souvisí.

Ve své bakalářské práci se vymezuji na období tzv. normalizace.⁶ V tomto období byla většina sportovních oddílů zaštitěna organizacemi, které si kladly za cíl práci s mládeží. Nejinak tomu bylo u Čelákovického vodáckého klubu. K přiblížení rozdělení jednotlivých tehdejších organizací, včetně zkratk pod kterými organizace působily, jsem využila knihu *Vodní turistika*⁷ od Otty Soukupa z roku 1962. Autor v této knize detailně popisuje nejenom jednotlivé organizace, ale také kolektivní trávení volného času. K dokreslení popisu organizací, a to v návaznosti na sledované období, doplňuji tuto kapitolu o informace čerpané z webových stránek Muzea dělnického hnutí 21.století.⁸

Na tuto knihu navazuje další historický pramen, a to *Vodní turistika*⁹ z roku 1975, tentokrát je autorem knihy Karel Štemprok a kolektiv. Nové vydání se zaměřuje na další vývoj vodní turistiky u nás. Tato kniha mě posloužila k popisu v té době dostupných typů

⁴ NOVOTNÁ, Hedvika, ŠPAČEK, Ondřej a ŠŤOVÍČKOVÁ, Magdaléna. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2019. ISBN 978-80- 7571-025-3. s. 281

⁵ FRANC, Martin a KNAPÍK, Jiří. *Volný čas v českých zemích 1957-1967*. Praha: Academia, 2013. Šťastné zítřky. ISBN 978-80-200-2229-5. s. 193

⁶ Je X pohledů vztahování na celou dvacetiletku 1969 – 1989. Tento pohled je častý, ale nikoli jediný.

⁷ SOUKUP, Otto, ed. *Vodní turistika*. 1. vyd. Praha: STN, 1962. 155. ISBN: 27-019-62 s. 8-9

⁸ Muzeum dělnického hnutí v 21. století [online]. [cit. 2023-12-30] Dostupné z: <https://www.mdh21.cz>

⁹ ŠTEMPROK, Karel a kol. *Vodní turistika*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1975. 252. ISBN: 27-035-75. s. 41-48

lodí, a to především v návaznosti na jejich výrobní materiál, který se pochopitelně vlivem neustálého vývoje tohoto sportu měnil.

V historicko-kontextuální části využívám také publikaci *Naše léto & voda & lodě*¹⁰, která zachycuje nejenom počátky vodní turistiky, ale i trampingu a skautingu. Tuto knihu využívám pouze k nastínění počátků vodáctví u nás. Jedná se například o informace ohledně dovezení prvních lodí do Československa. Dále to jsou informace popisující vlastnoruční výrobu či opravu lodí, a to jak ze stran jednotlivců, tak ze stran jednotlivých klubů. Ačkoli se jedná o populárně naučnou literaturu, využila jsem této publikace z důvodu toho, že jako jediná mapuje počátky vodáctví, výrobu a typy používaných lodí, právě ve sledovaném období.

Jelikož za vznikem Čelákovického vodáckého klubu stáli majitelé motorových a kajutových člunů, snažím se ve své práci nastínit počátky vodního motorismu u nás. K tomu využívám dalšího dobového pramenu, a to publikaci z polytechnické knihovny s názvem *Motorové čluny*¹¹. Autoři knihy Ing. Jan Štěpán a Ing. Miroslav Hubert se zaměřují na stavbu motorových lodí, včetně popisu možných konstrukcí a použitých materiálů. Část knihy je věnována také výstroji a vybavení lodí včetně praktických rad na jejich údržbu a provoz. V této knize využívám tedy úvodní kapitulu, k popisu historie tohoto sportu a zároveň rozdělení člunů do jednotlivých kategorií. Zaměřuji se především na typy lodí, které vlastnili zakladatelé klubu.

Poslední sekci v popisovaném oddíle tvořili potápěči. I tentokrát se zaměřuji na počátky tohoto sportu u nás. K jeho popisu využívám webové stránky Technického muzea v Brně. Na těchto stránkách je možné získat informace o vývoji potápění v Československu v průběhu 20. století. Využila jsem zde informace, které se týkají jak vynálezu přístrojů potřebných k potápění, tak k popisu materiálů použitých při výrobě skafandrů.¹²

Většina kvalifikačních prací zabývajících se tématem vodáctví se zaměřuje na vodní turistiku, a to se specializací na jednotlivé řeky. Příkladem může být diplomová práce Davida Šimici s názvem *Kvalita vody a vodácká turistika na vybraných západočeských*

¹⁰ SLAVÍK, Herbert. *Naše léto & voda & lodě*. 1.vyd.: WWA photo, 2021. 264. ISBN: 978-80-905398-5-3. s. 13-118

¹¹ ŠTĚPÁN, Jan, HUBERT Miroslav. *Motorové čluny*. 1.vydání. Praha: SNTL, 1973. ISBN: 04-308-73. s. 7-8

¹² Technické muzeum v Brně. *Historie potápění v českých zemích* [online]. [cit. 2023-12-15] Dostupné z: <https://www.tmrno.cz/akce/historie-potapeni-v-ceskych-zemich>

řekách.¹³ Dále potom se zaměřením na vodácký cestovní ruch z hlediska marketingového pojetí, jako je například bakalářská práce s názvem *Plán podpory rozvoje marketingových aktivit vodácké půjčovny ve Znojmě*,¹⁴ od Jany Horákové.

Některé práce se zabývají technikou samotného pádlování a jízdy na kánoji, stejně tak bezpečnostními zásadami na tekoucí vodě. Zde mohu jmenovat dvě práce. První práce pod názvem *Technika pádlování na kajaku ve sjezdu na divoké vodě*,¹⁵ autorem této bakalářské práce je Matyáš Zieris. Druhým příkladem je poté bakalářská práce od Kateřiny Tesařové s názvem *Prevence nehod a bezpečný pohyb na vodě v ČR*.¹⁶

Další práce neopomíjejí osoby se zdravotním postižením a vliv tohoto sportu na jejich životy a zdraví. Příkladem může být bakalářská práce pod názvem *Speciální pomůcky pro kanoistiku vozíčkářů s míšním poraněním*,¹⁷ autorem této práce je Kordík Tomáš.

Ze všech mnou prostudovaných prací se nejvíce mému zkoumanému tématu přibližuje bakalářská práce Kristýny Šubové s názvem *Sportovní kluby na Lipensku*,¹⁸ z roku 2023. Tato práce se zaměřuje na veškeré sportovní kluby na Lipensku, a obdobně jako moje práce seznamuje čtenáře s historií jednotlivých klubů, včetně popisů jednotlivých sportů. V druhé části se poté pomocí rozhovorů zaměřuje na současnou podobu klubů.

Další kvalifikační práci, zaměřující se tentokrát přímo na historii vodáckého areálu, je diplomová práce Petra Štumbauera nesoucí název *Historie vodáckého areálu Lídy Polesné v Českém Vrbném*.¹⁹ Tato práce se zabývá vznikem a vývojem kanoistiky u nás, stejně tak

¹³ ŠIMICE, David. *Kvalita vody a vodácká turistika na vybraných západočeských řekách*. Praha, 2010.

Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu, Sporty v přírodě. Vedoucí práce Jiří ŠAFRÁNEK.

¹⁴ HORÁKOVÁ, Jana. *Plán podpory rozvoje marketingových aktivit vodácké půjčovny ve Znojmě*. Praha, 2018. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu, Management. Vedoucí práce Josef VORÁČEK.

¹⁵ ZIERIS, Matyáš. *Technika pádlování na kajaku ve sjezdu na divoké vodě*. Bakalářská práce. Praha, 2020. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu, Sporty v přírodě. Vedoucí práce Milan BÍLÝ.

¹⁶ TESAŘOVÁ, Kateřina. *Prevence nehod a bezpečný pohyb na vodě v ČR*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu, Sporty v přírodě. Vedoucí práce Petr NOVOTNÝ.

¹⁷ KORDÍK, Tomáš. *Speciální pomůcky pro kanoistiku vozíčkářů s míšním poraněním*. Bakalářská práce. Praha, 2006. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu, Sporty v přírodě. Vedoucí práce Jan HRUŠA.

¹⁸ ŠUBOVÁ, Kristýna. *Sportovní kluby na Lipensku*. České Budějovice, 2023. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce prof. RNDr. Pavel TLUSTÝ.

¹⁹ ŠTUMBAUER, Petr. *Historie vodáckého areálu Lídy Polesné v Českém Vrbném*. České Budějovice, 2017. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Tomáš TLUSTÝ.

vznikem slalomových kanálů, a to se zaměřením na již zmíněný areál ve Vrbném. Tato diplomová práce však nevyužívá metodu orální historie.

Co se týče umístění klubu, tedy kluby nacházející se na řece Labi, se v tomto ohledu nejvíce mé práci přibližuje práce s názvem *Vznik a vývoj kanoistiky v Nymburce a Poděbradech se zvláštním zřetelem k práci s mládeží*.²⁰ Jedná se o diplomovou práci Marie Hruškové v rámci Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Tato práce ovšem také nevyužívá metodu orální historie.

Z periodik se na tematiku vodáctví zaměřuje historický časopis *Hydromagazín*, který vychází čtyřikrát ročně po dobu 12 let. V posledních letech tento magazín změnil název na časopis *Pádlér*,²¹ a vychází také v elektronické podobě. Tento časopis radí vodákům kam se vydat na letní vodu po českých či moravských řekách, a zároveň nabízí články z unikátních expedicí a dalekých cest za hranice našeho státu.

Klíčovým pramenem byla zapůjčená kronika klubu – *Kronika Klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice*.²² Z kroniky využívám nejenom zápisy o založení klubu, jeho vnitřního uspořádání, počátků práce s mládeží, ale i zmínky o úspěších klubu. Se souhlasem narátorů a stále aktivních členů klubu využívám také fotografie zachycující stavbu základny klubu, jakým je například výcvikové středisko ve Vlastějovicích, stavbu kotviště, dále potom samotné závody a v neposlední řadě společenské akce, které tento klub sám pořádal. Dokládám také pozvánky na tyto akce, které navrhoval přímo jeden ze zakládajících členů klubu. Díky této kronice dokládám jak znak Svazarmu, organizace pod kterou byl ve sledovaném období oddíl veden, tak znak samotného klubu. V neposlední řadě jsem díky této zapůjčené kronice získala informaci o velmi zajímavém článku z periodika *Mladá Fronta*, z června roku 1974. Čelákovický vodácký klub byl svými neotřelými závodními akcemi natolik nevšední, že neckyádě, tedy závodu na neckách, je věnován článek právě v tomto periodiku.

K dokreslení samotné činnosti klubu využívám několik článků z periodika *Čelákovický zpravodaj*.²³ Toto periodikum bohužel v letech 1975-1978 nevycházelo, přesto je zde mnoho

²⁰ HRUŠKOVÁ, Marie. *Vznik a vývoj kanoistiky v Nymburce a Poděbradech se zvláštním zřetelem k práci s mládeží*. Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Katedra tělesné výchovy. Vedoucí práce Ladislav KAŠPAR.

²¹ Časopis *Padler* [online]. [cit. 2023-12-30] Dostupné z: <https://www.padler.cz>

²² *Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice*

²³ *Čelákovický zpravodaj*, Čelákovice: Místní národní výbor Čelákovice

článků, které na vodáky v našem městě nezapomněly. Tyto články jsem poté využila k popisu organizace a průběhu jednotlivých závodů a úspěchů klubu.

V metodologické části pro popis použité metodologie a kvalitativního výzkumu jsem využila knihy *Metody výzkumu ve společenských vědách*²⁴ a v neposlední řadě knihu *Třetí strana trojúhelníku*.²⁵ Na tyto publikace navazuji v jednotlivých podkapitolách metodologické části, a to především vlastními zkušenostmi získanými při psaní této práce a vedení rozhovorů. K popisu pojmu každodennost využívám také *sociologickou encyklopedii*²⁶, stejně tak článek od Petra Sedláka *Každodennost jako předmět a koncept dějepisného poznání*.²⁷

2.3 Výzkumné otázky

Na základě rešerše stávajících kvalifikačních prací bylo zřejmé, že téma trávení volného času v jakémkoli vodáckém oddílu na Labi, v případě mé práce konkrétně v Čelákovících, nebylo metodou orální historie doposud prozkoumáno. Výzkumné otázky byly proto následující:

- Jaké byly počátky působení narátorů v klubu?
- Jaká byla pozice a činnost jednotlivých sekcí klubu?
- Co pro aktivní členy klubu znamenal tento způsob trávení volného času?
- Jakých závodů nebo společenských akcí se klub účastnil, či je dokonce pořádal?
- Dostali se členové klubu s oddílem za hranice Československa?
- Jaké byly mezilidské vztahy uvnitř klubu?

²⁴ NOVOTNÁ, Hedvika, Ondřej ŠPAČEK a Magdaléna ŠTOVÍČKOVÁ. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2019. ISBN 978-80- 7571-025-3

²⁵ VANĚK, Miroslav a MÜCKE, Pavel. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. 3. aktualizované a doplněné vydání. V Praze: Karolinum, 2022. Orální historie a soudobé dějiny. ISBN 978-80-246-533-58.

²⁶ Sociologická encyklopedie. [online]. [cit. 2023-12-30] Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/wIKaždodennost>

²⁷ SEDLÁK, Petr. *Každodennost jako předmět a koncept dějepisného poznání*. Soudobé dějiny, 2013, Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR v.v.i., roč. 20, č. 1–2, 2013, 20(1) [online]. [cit. 2023-12-30], s. 156 Dostupné z: <https://sd.usd.cas.cz/pdfs/sod/2013/01/06.pdf>

- Spolupracoval klub i s dalšími podobně zaměřenými oddíly?
- Jaký je pohled narátorů na současnou podobu klubu a jeho úspěchy?

2.4 Orální historie

Jak jsem již předeslala úvodem, po prostudování jednotlivých prací, a zjištění, že se touto metodou prostředí vodáckého klubu ve sledovaném období žádná z prací nevěnovala, jsem využila ke zpracování své bakalářské práce právě metodu orální historie. Tuto metodu Miroslav Vaněk a Pavel Mücke, autoři knihy *Třetí strana trojúhelníku* definují jako „řadu propracovaných, avšak stále se vyvíjejících a dotvářejících postupů, jejichž prostřednictvím se badatel v oblasti humanitních a společenských věd dobírá nových poznatků, a to na základě ústního sdělení osob, jež byly účastníky či svědky určité události, procesu nebo doby, které badatel zkoumá, nebo osob, jejichž individuální prožitky, postoje a názory mohou obohatit badatelovo poznání o nich samých, případně o zkoumaném problému obecně.“²⁸

Jedním ze základních atributů, kterými se orální historie vyznačuje, je kvalitativní metoda výzkumu.²⁹ „Kvalitativní výzkumné strategie se soustředí na vzhled a porozumění barvitosti a vrstevnatosti (sociálního) světa, významů, které mu různí lidé přisuzují, způsobů, jak jej prožívají, kontextů, jež se na této mnohosti podílejí. Důraz je kladen spíše na poznání specifičnosti zkoumaného fenoménu prostřednictvím soustředění se na detaily, odlišnosti, zachycení plurality a diverzity, které nám může odkrýt povahu a příčiny studovaného jevu či fenoménu.“³⁰ Oproti jiným přístupům je pro tuto metodu výzkumu typické demokratizující pojetí dějin. Snaha o zohlednění takzvaných „malých dějin“, reflexe individuálních prožitků, dějiny „psané zdola“, rozměr každodennosti, a snaha „dávat slovo“ opomíjeným vrstvám

²⁸ VANĚK, Miroslav a MÜCKE, Pavel. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. 3. aktualizované a doplněné vydání. V Praze: Karolinum, 2022. Orální historie a soudobé dějiny. ISBN 978-80-246-533-58. s. 18

²⁹ Ibid., s. 24

³⁰ NOVOTNÁ, Hedvika, Ondřej ŠPAČEK a Magdaléna ŠTOVÍČKOVÁ. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2019. ISBN 978-80-7571-025-3. s. 33

společnosti.³¹ Závěrem je třeba zmínit, že orální historie je metodou využívanou nejrůznějšími společenskými a humanitními obory.³²

2.5 Výběr narátorů

Při výběru narátorů jsem se držela předem stanoveného kritéria. Tímto kritériem bylo, aby se vybraní narátoři pohybovali v prostředí Čelákovického vodáckého klubu v 70. a 80. letech. Snažila jsem se tedy oslovit více generací, abych získala rozmanitost výzkumného vzorku. Jak jsem již zmínila v úvodu, vodácké prostředí není prostředím mně úplně neznámým. První oslovení narátoři byli tedy z řad mých známých. Nad výběrem vhodných narátorů jsem přemýšlela velmi dlouho dopředu.

Jako prvního jsem hodlala oslovit přímo jednoho ze zakladatelů klubu, ten ale bohužel během mých příprav na bakalářskou práci zemřel. Postupovala jsem tedy již dle předem připraveného plánu, a jako prvního jsem oslovila narátora, který je v rámci zkoumané skupiny nejstarší.

Mojí snahou bylo získat alespoň čtyři narátory různých generací tak, abych získala pohled z co nejširší perspektivy. Nakonec jsem oslovila sedm narátorů, z toho dva narátory jsem získala pomocí metody tzv. sněhové koule. Jedná se o metodu, na základě které získáváme od prvních oslovených narátorů tipy na další potenciální narátory.³³ Musím říci, že jsem se u všech oslovených setkala s pozitivním přístupem. Dokonce z jejich strany docházelo k vzájemné motivaci. Nutno však dodat, že ačkoliv se v prostředí klubu ve sledovaném období pohybovaly i ženy, žádnou z nich se mi bohužel pro svůj projekt nepodařilo získat.

Zde předkládám tabulku pro představení jednotlivých narátorů. Tabulka slouží jednak pro lepší přehlednost a časovou orientaci, tak pro orientaci v jednotlivých sekcích klubu.

³¹ VANĚK, Miroslav a MÜCKE, Pavel. Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie. 3. aktualizované a doplněné vydání. V Praze: Karolinum, 2022. Orální historie a soudobé dějiny. ISBN 978-80-246-533-58. s. 24

³² Ibid., s. 22

³³ Ibid., s. 172

Jméno	Rok narození	Aktivní roky v klubu	Oddíl v klubu	Profese
FS	1944	1984-dodnes	potápěč	obkladač
Václav Marvánek	1948	1979-dodnes	motorář	brusič kovů
Vladimír Lorenc	1956	1977-90. léta	potápěč	zámečník
Jan Urban	1957	1982-dodnes	potápěč	automechanik
RH	1962	1972-dodnes	vodák	elektromechanik
Michal Hanzl	1974	1986-2018	vodák	zámečník
MP	1978	1988-dodnes	vodák	zámečník

2.6 Průběh vedení rozhovorů

První dva rozhovory jsem s narátory provedla v prostředí jim blízkém, a to na chalupě Fialník ve Vlastějovicích, která je majetkem klubu. Během víkendu jsem realizovala dva rozhovory. Ty byly provedeny s každým narátorem samostatně, a každý z těchto rozhovorů trval téměř hodinu. Po prvním ostychu ve spojení s tím, že narátoři nevěděli, co mi mají vyprávět, se poté uvolnili, a rozpovídali.

Další rozhovory probíhaly povětšinou v pracovním prostředí stěžejního narátora. Tento narátor mi také poskytl fotografie z vlastního archivu, včetně vlaječky se znakem klubu. Jelikož se jednalo o narátora, který vstoupil do klubu v raném dětství a v něm poté působil i jako trenér, realizovala jsem s ním dokonce tři rozhovory. První bylo životopisné vyprávění. V případě životopisného vyprávění se jedná o snahu „pomoci objasnit určitý historický proces či etapu (...) ze zorného úhlu narátora, přímo jeho osudy, prožitky a stanoviska.“³⁴ Druhé dva rozhovory byly poté v podobě interview, přičemž „struktura informací je dána sekvencí otázek.“³⁵ Při druhém setkání s tímto narátorem jsem zažila velmi emotivní zážitek, a to ve chvíli, kdy popisoval nešťastnou nehodu, která se stala jedné

³⁴ VANĚK, Miroslav a MÜCKE, Pavel. Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie. 3. aktualizované a doplněné vydání. V Praze: Karolinum, 2022. Orální historie a soudobé dějiny. ISBN 978-80-246-533-58. s. 153-154

³⁵ Ibid., s. 152

ze členek klubu. Díky tomuto narátorovi jsem pomocí metody „sněhové koule“³⁶ získala jednoho z narátorů nejmladší generace. Rozhovor s takto nově získaným narátorem proběhl ve stejném prostředí. Rozhovory byly opět provedeny samostatně.

Pouze jediný rozhovor proběhl na veřejném prostranství, a to v klidné restauraci, která je součástí dalšího sportovního klubu v našem městě. Také kontakt na tohoto narátora jsem získala formou „sněhové koule“³⁷, a to od jednoho z prvně oslovených. Rozhovor byl velmi příjemný, narátor byl skvěle připraven, a poskytl mi také fotografie ze svého vlastního archivu.

S posledními dvěma narátory jsem prováděla rozhovory přímo v domácím prostředí. U prvního z nich jsem přijala pozvání k němu domů. Rozhovory se nesly ve velmi přátelském duchu, a byly doplněny úsměvnými historkami. Poslední narátor, druhý z nejmladší generace, naopak využil pozvání ke mně domů, a oba rozhovory s ním proběhly v tomto prostředí. První rozhovor, tedy životopisné vyprávění bylo kratší. Druhý rozhovor byl proveden opět formou interview. S oběma posledními narátory jsem provedla dva rozhovory.

Celkem jsem oslovila sedm narátorů a provedla s nimi jedenáct rozhovorů. U narátorů u kterých došlo pouze k jednomu z rozhovorů, byla absence druhého rozhovoru na jejich přání, nebo nebylo z mé strany potřeba již dalších doplňujících otázek. Musím podotknout, že více hovornější a uvolněnější byli zástupci starší generace. Všechny rozhovory byly natáčeny na mobilní zařízení, a u všech rozhovorů jsem měla připravenou rezervní techniku. Na konci této kapitoly bych ráda upřesnila, že v této bakalářské práci jsou veškeré citace narátorů redakčně upravené.

2.7 Analyticko-interpretací postupy

V této práci jsem využila metodu orální historie, jež je charakterizována kvalitativním výzkumem. V rámci tohoto výzkumu jsem tedy provedla obsahovou analýzu. V tomto případě se jednalo o vodácké prostředí, o rozhovory s vodáky, kteří poskytli osobní prožitky a pohled na trávení svého volného času, zároveň tak zkušenosti s fungováním uvnitř klubu a spolupráci s dalšími vodáckými kluby ve zkoumaném období. Ve své analýze jsem po

³⁶ Ibid., s. 172

³⁷ Ibid., s. 172

každém rozhovoru sepsala protokol o rozhovoru. Zároveň jsem si provedený rozhovor hned sama přepsala, což mi velmi pomohlo v následném rozdělení do tematických celků.

„Jednoznačným argumentem pro interpretaci v orálně historickém výzkumu je fakt, že každé nové vyprávění a každé nové pojednání vybízí k zamyšlení se nad studovanou problematikou, ale může mít i další dopady.“³⁸ Závěrem své práce jsem se s uplatněním interpretačního postupu snažila pochopit význam obsahu mnou provedených rozhovorů.

2.8 Etika výzkumu

„Jednou z nejdůležitějších etických zásad vedení orálně historického výzkumu je respekt k narátorovi jako dárci životního příběhu.“³⁹

Při realizaci tohoto výzkumu jsem proto dbala a postupovala dle platné české a evropské legislativy. Jednalo se o dodržování zákona č.110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (GDPR).

Všichni narátoři byli před uskutečněním rozhovorů či využitím fotografií z jejich osobního archivu obeznámeni s předmětem a cílem výzkumu. Neopomenula jsem také narátory informovat ohledně způsobu archivace nahrávek, s plánovanými výstupy výzkumu a jejich dalšího možného využití. Jako poslední, před vlastním uskutečněním rozhovorů, jsem narátory požádala o podepsání formuláře „Informovaný souhlas ke zpracování a zpřístupnění osobních údajů“. Kopii tohoto souhlasu přikládám v příloze své práce. Vzor tohoto prohlášení jsem převzala z webových stránek Orální historie – soudobé dějiny, kde jsem využila možnost volného stažení. Ačkoli se někteří z oslovených narátorů vyjádřili ve smyslu „k tomu není důvodu, vždyť se přeci známe“, byl tento formulář všem účastníkům projektu předložen. Nabíduta byla také kopie prohlášení, tuto možnost však

³⁸ VANĚK, Miroslav a MÜCKE, Pavel. Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie. 3. aktualizované a doplněné vydání. V Praze: Karolinum, 2022. Orální historie a soudobé dějiny. ISBN 978-80-246-533-58. s. 222

³⁹ Ibid., s. 248

žádný z narátorů nevyužil. Součástí předložení prohlášení, bylo z mé strany upozornění na možné individuální podmínky, jakými mohou být například anonymizace dat, autorizace přepisu před publikováním nebo dokonce odstoupení od projektu. Tři z oslovených narátorů využili nabídku anonymizace, a tudíž jejich vyprávění a veškeré informace s nimi spojené, jsou uvedeny pod iniciály jejich jména a příjmení. Tento požadavek plně ve své práci respektuji, a dodržuji. Závěrem lze jen podotknout, že si velice vážím a děkuji všem narátorům za to, že otevřením svých životních příběhů přispěli do mého projektu. Nejenom proto, byl můj přístup k narátorům a následně získaným informacím spojen s úctou, citlivostí a respektem.

3. HISTORICKO-KONTEXTUÁLNÍ ČÁST

3.1 Vývoj vodáctví v Československu

„Nejen žít, plouti je nutno.“⁴⁰ Tuto kapitolu začínám citátem Jana „Felixe“ Brzáka, československého rychlostního kanoisty a vodního slalomáře.⁴¹

Za oblibou vodáckého sportu stojí již od konce 19. století rozvoj turistiky, podporovaný Klubem českých turistů a trampingu. Nelze však opomenout fakt, že za zrodem vodáctví stojí také vznik prvních sportovních klubů, které poskytovaly veslařům, ale i poté kanoistům nezbytná zázemí. Ani výstavba Vltavské kaskády nezpomalila rozvoj vodácké turistiky. Masově se tento sport rozvíjí po druhé světové válce. Také sledované období, tedy období tzv. normalizace neohrozilo rozvoj této tradice. Jelikož povětšinou nebylo možno trávit volný čas za hranicemi Československa, využívali vodáci k volnočasovým aktivitám prostředí vodáckých klubů či oddílů, a to poblíž českých, moravských či slovenských řek. Záštitu jim přitom poskytovaly různé organizace, nejprve to byly organizace skautské, poté ve sledovaném období, to byly organizace pionýrské.⁴²

⁴⁰ SLAVÍK, Herbert. *Naše léto & voda & lodě*. 1.vyd.: WWA photo, 2021. 264. ISBN: 978-80-905398-5-3. s. 13

⁴¹ Ibid., s. 13

⁴² Ibid., s. 13

3.2 Individuální a zároveň kolektivní trávení volného času

Jak již bylo zmíněno, na vodu jezdili nadšení jedinci a party kamarádů, ale zároveň se jednalo o kolektivní trávení volného času. „*Značný vliv na rozkvět české vodní turistiky, která se rozvíjí souběžně se závodní kanoistikou, měl Josef Rössler Ořovský.*“⁴³ Na počátku 20.století vznikají první vodácké spolky, přidávají se studenti z Vysokoškolských spolků pro tělocvik a sport, hry a skauting, následně se poté během let 1911 a 1912 přidávají i skauti. V roce 1912 se konají první kanoistické závody jako součást závodů motorových člunů a v roce 1913 se zakládá Svaz kanoistů Království českého. O dva roky později dochází k založení 1.oddílu vodních skautů. Jako klubovna jim sloužil velký hausbót a jako základna Vltava a Svatojánské proudy.

Za dob první republiky vznikají v Praze další vodácké oddíly se základnou především na Střeleckém ostrově. Později byla záliba ve vodáctví vytlačena skautingem, a tak až do počátku třicátých let dochází k útlumu rozvoje tohoto sportu. Na počátku 30. let dochází k tzv. „*družinovému systému, který podporuje dětskou zálibu ve sdružování do tlup*“⁴⁴ a v Praze vzniká Pátý oddíl vodních skautů, na který navazuje vznik mnoha dalších vodních oddílů i mimo Prahu. Vznik oddílů podněcuje konání mnoha soutěží. Toto období zakončuji zmínkou o posledním konání větší soutěže, a to mistrovství republiky, které se konalo těsně před vypuknutím druhé světové války.⁴⁵

K popisu organizace československé tělesné výchovy je nutno podotknout, že na vodu jezdila především mládež. „*Tělesná výchova za socialismu je organickou a nedílnou součástí všestranné výchovy člověka. Pro svou kulturně poznávací složku má důležité místo i v oblasti všeobecně vzdělávací.*“⁴⁶ Počátkem 50. let došlo k ustanovení Československého svazu tělesné výchovy (ČSTV). Tento svaz zajišťoval veškerou tělovýchovnou činnost na území ČSR, od 60. let poté na celém území ČSSR. Jednalo se o dobrovolnou tělovýchovnou organizaci. Tělovýchovná jednota (TJ) byla poté základní organizační jednotkou. Vzhledem k zaměření své bakalářské práce zmiňuji Ústřední odbor turistiky (ÚOT), který měl na starost rozvoj všech druhů turistiky, včetně turistiky vodní. Jednalo se o rozvoj a metodické řízení jak tělovýchovného hnutí, tak Československého svazu mládeže (ČSM), včetně jeho

⁴³SLAVÍK, Herbert. *Naše léto & voda & lodě*. 1.vyd.: WWA photo, 2021. 264. ISBN: 978-80-905398-5-3. s. 42

⁴⁴ Ibid., s. 26

⁴⁵ Ibid., s. 20-45

⁴⁶ SOUKUP, Otto, ed. *Vodní turistika*. 1. vyd. Praha: STN, 1962. 155, ISBN: 27-019-62 s. 8

pionýrské organizace, ale také škol, učňovských domovů, Svazarmu, i závodního klubu Revolučního odborového hnutí (ROH).⁴⁷ V roce 1968 dochází k rozpadu ČSM. Poté, v roce 1970 vlivem opětovného sjednocení, vzniká nová masová organizace Socialistický svaz mládeže (SSM). Součástí této organizace byla také organizace pionýrská, a to pro děti do 15 let.⁴⁸

3.3 Od dřeva k laminátu

Slovo loď patřilo mezi základní pojmy vodákova slovníku. Ovšem nejednalo se pouze o pojem, loď byla pro vodáka základem, byl to jeho dopravní prostředek. Mezi vodácké dopravní prostředky patřily kánoe, kajak, a pramice, poslední jmenované byly oblíbené především pro větší party vodáků.⁴⁹

Ačkoli v Československu vodáků přibývalo a trávení volného času na vodě se stávalo stále oblíbenějším, pořízení si vlastní lodi bylo nákladnou záležitostí. Stavba lodi proto měla dlouholetou tradici. Již v roce 1909 přivezl do Čech propagátor vodních sportů Josef Rössler-Ořovský několik původních kanadských kánoí, podle kterých si vodáci stavěli další lodě. Jak pro jedince, tak i pro sportovní kluby se jednalo o vlastnoruční výrobu. Právě při zmínění závodního života se často objevovala hesla „drahé sporty levně“.⁵⁰

Při výrobě se vycházelo z tzv. „maňáska“, poskládaného ze tří prkýnek, což byla nejjednodušší varianta k výrobě lodi. V 50. letech byly nejvyužívanější a nejběžnější žebrové kánoe. U „žebrovek“ se formy lodí – tzv. „kopyta“ stavěla podle závodních lodí. Avšak ani tyto lodě nevydržely všechny nástrahy řeky, a jejich oprava byla z hlediska truhlářského a kutilského velmi náročnou. V šedesátých letech dochází k revoluci v použití materiálu při stavbě jak závodních, tak turistických lodí. Přichází do obliby laminát. Výroba turistických lodí z tohoto nového materiálu, jenž byl původně určen pro vojenské účely, se rozšířila z národního podniku Sport v pražských Modřanech. Tyto lodě si bylo možno bez

⁴⁷ SOUKUP, Otto, ed. *Vodní turistika*. 1. vyd. Praha: STN, 1962. 155, ISBN: 27-019-62 s. 8-9

⁴⁸ Muzeum dělnického hnutí v 21. století [online]. [cit. 2023-12-30] Dostupné z: <https://www.mdh21.cz>

⁴⁹ ŠTEMPROK, Karel a kol. *Vodní turistika*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1975. 252. ISBN: 27-035-75. s. 41-48

⁵⁰ SLAVÍK, Herbert. *Naše léto & voda & loď*. 1.vyd.: WWA photo, 2021. 264. ISBN: 978-80-905398-5-3. s. 110

pořadníků objednat v prodejnách Sport, v hodnotě tehdejšího jednoho až dvou měsíčních platů. Nabízely se laminátové lodě Malše a Orlice, či loď Vertex Litomyšlské výroby.⁵¹

V sedmdesátých letech se k nim přidala laminátová loď, tzv. Vydra, vyráběná právě v pražských Modřanech. Vydra byla jednou z nejoblíbenějších kánoí a vyznačovala se svojí barevností. Oblibu této lodi dokládá také vzpomínka letitého vodáka Jana Vrány: „*Byla to nejlepší kánoe, jakou jsem kdy měl, červená nahoře a zespodu žlutá, bohužel se i dost líbila i nějakému dobrákovi u nás na Slapech. I když jsem ji často po nepovedených etapách spravoval, byla pořád perfektní.*“⁵²

Laminátové lodě byly odolnější než lodě dřevěné, a i když také potřebovaly nějakou tu opravu, nejednalo se o záležitost, kterou by běžný vodák nesvedl. Proto také od 60. let k běžné výbavě vodáka přibyla takzvaná „lepící laminátová sada“. Samozřejmě i u těchto oprav bylo nutno dodržet několik zásad. Nejdůležitější bylo nechat „postižené“ místo pořádně vysušit, k tomu vodáci využili slunečních paprsků, hadru, nebo i ohně. Druhým krokem bylo připravení si patřičného kusu sklotextilu, poté důležité namíchání pryskyřice s katalyzátorem a urychlovačem v tom správném poměru a závěrečné překrytí záplaty igelitem pro dotvoření hladkého povrchu. Ovšem laminátování mělo i své nevýhody. Jistě mnoho vodáků okusilo nepříjemné svědění od sklotextilu, když se dostal do styku s kůží.⁵³

Přesto že byly ve sledovaném období, tedy v době tzv. normalizace, vodácky nejoblíbenější lodě laminátové, objevovaly se stále mezi vodáky lodě staršího typu, ať to jsou již zmiňované lodě dřevěné, dále potom lodě gumové, nebo skládací, jako například skládací kajak.⁵⁴

Další výzbrojí vodáka je pádlo, jež tu nemohu samozřejmě opomenout. Na pádla byly kladeny velké nároky, a často byla vystavena větší námaze než samotná loď. Docházelo tedy k jejich častému poškození, čemuž se vodáci snažili zabránit takzvaným laminováním. Na očištěný list pádla se přikládala gáza, nebo jiná tkanina, kterou bylo nutné pro-lepit například celuloidem rozpuštěným v acetonu. Čím více se použilo nátěrů, tím hladší byl povrch pádla. Po celé sledované období to byla pádla dřevěná, a to jak s jedním listem pro jízdu na kánoi,

⁵¹ SLAVÍK, Herbert. *Naše léto & voda & loď*. 1.vyd.: WWA photo, 2021. 264. ISBN: 978-80-905398-5-3. s. 110

⁵² Ibid., s. 110

⁵⁴ ŠTEMPROK, Karel a kol. *Vodní turistika*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1975. 252. ISBN: 27-035-75. s. 41-48

tak pádla kajakářská opatřená dvěma listy. Listy byly většinou ukončeny kovovými hranami.⁵⁵

3.4 Motoráři a potápěči

Jelikož motoráři, neboli majitelé sportovních či kajutových člunů stáli za vznikem Čelákovického vodáckého klubu, jemuž je věnována většina mé bakalářské práce, bude tato podkapitola patřit vzniku a rozvoji tohoto vodního sportu. V závěru této podkapitoly se věnuji historii potápění u nás. Čelákovičtí potápěči byli poslední sekci, která tvořila skupinu nadšenců pohybující se nejenom u zrodu klubu.

První závody na motorových člunech se v Evropě konaly počátkem 19. století. Konkrétně v Praze, to bylo poprvé v roce 1913. V dalších letech dochází ke zdokonalení a rozvoji vodního motorismu. Během první světové války se tyto lodě používaly jako torpédové a hlídkové čluny. Tyto čluny byly vybaveny výkonnými leteckými motory. Důležitou roli hrálo také použití nových materiálů a plastických hmot, které byly vhodné pro hromadnou výrobu člunů. Meziválečné období představovalo ve výrobě období útlumu. Vývoj šel dopředu pomalým tempem, příčinou byla nejenom vysoká cena lodních motorů, ale i práce s tím spojené, a tak dochází k tomu, že se vodní motorismus stává výsadou bohatých vrstev. Stavěly se tedy většinou reprezentační jachty nebo speciální závodní čluny. Sportovní čluny střední velikosti, které jsou v současné době nejběžnějšími, se objevovaly pouze ojediněle. Teprve po druhé světové válce docházelo k obrovskému rozvoji tohoto odvětví. Ve sledovaném období, v době tzv. normalizace, byla většina člunů dovážena z NDR.⁵⁶

Čluny se dle různých hledisek a na základě provozních požadavků a podmínek rozlišují například podle účelu. Do této kategorie patří čluny sportovní, rekreační, závodní, užitkové, policejní, či záchranné. Další hlediskem může být rozdělení podle velikosti: na čluny malé, střední nebo podle rychlosti: na čluny pomalé, středně rychlé, rychlé. K dokreslení příkladu člunů používaných přímo Čelákovickým vodáckým klubem přikládám dále rozdělení dle provedení a zakrytí paluby na: otevřené a s nástavbou, a kajutové. V neposlední řadě potom podle použitého základního materiálu: na dřevěné, překližkové, kovové, ze skelných laminátů, gumové. Důležitý byl také motor, tedy hnací síla, jednalo se o čluny s přívěsným

⁵⁵ SOUKUP, Otto, ed. *Vodní turistika*. 1. vyd. Praha: STN, 1962. 155. ISBN: 27-019-62. s. 53

⁵⁶ ŠTĚPÁN, Jan, HUBERT Miroslav. *Motorové čluny*. 1. vydání. Praha: SNTL, 1973. ISBN: 04-308-73. s. 7

motorem, se zabudovaným motorem, nebo s přímým náhonem. Jako poslední je potřeba podotknout, že v tomto případě se jednalo o čluny pro chráněné vody říční, a to dle rozdělení na základě plavební oblasti.⁵⁷

Po druhé světové válce se v Československu začíná objevovat nezávislé potápění. K tomuto vývoji přispěl vynález dýchacího přístroje tzv. akvalungu, který byl vynalezen již v roce 1942. Jeden ze dvou vynálezců tohoto přístroje Jacques-Yves Cousteau zkonstruoval také vodotěsné pouzdro na kameru. Díky tomuto vynálezu tak vzniká několik podvodních filmů natočených přímo Cousteauem. Tyto filmy přitáhly k potápění mnoho zájemců i v tehdejší Československu. Zájemci byli začleněni do potápěčských klubů, které byly organizačně zaštitěny Svazarmem. Z počátku byla potápěčská výstroj vyráběná pouze po domácku, ale během 50. let minulého století se začíná objevovat také průmyslová výroba, a to v podnicích jako Vítkovické železárny, Chirana Stará Turá, Stavební stroje Ivančice, nebo Sportklimex a další.⁵⁸

4. Empirická část – Čelákovický vodácký klub pohledem narátorů

4.1 Čelákovický vodácký klub – založení klubu a jeho zázemí

V roce 1971 zakládají majitelé motorových člunů či kajutových lodí Klub branného vodáctví a vodního motorismu Svazarm ČSSR v Čelákovících. Tento nově vzniklý vodácký klub navazuje na dlouholetou tradici, kdy byl v roce 1957 založen první vodácký klub při ZO Svazarmu, který se bohužel po tří leté činnosti rozpadl. Několik členů tohoto klubu již v roce 1953 založilo instrumentální skupinu nazvanou PoBleDyKuba. Tato skupina hrála nejenom po večerech při ohničku, ale také vystupovala při různých příležitostech na veřejnosti.⁵⁹

⁵⁷ Ibid., s. 7-8

⁵⁸ Technické muzeum v Brně. *Historie potápění v českých zemích* [online]. [cit. 2023-12-15] Dostupné z: <https://www.tnbrno.cz/akce/historie-potapeni-v-ceskych-zemich>

⁵⁹ Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice

„*Tradice jako taková je samozřejmě mnohem delší jelikož na kánoích začínali všichni, kdo si později postavili motorové lodě. Umět správně ovládat kánoe s pádlem patřilo vždy k tradicím klubu vodáků v Čelákovících.*“⁶⁰

Nově založený klub čítal 70 členů, kteří byli rozděleni do tří oddílů – sekcí. První sekci tvořili vodní motoristé. Tato sekce měla 48 členů. Do druhé sekce patřilo vodní lyžování, se 16 členy. Poslední doplňkovou sekcí byli potápěči. Do této sekce se v době založení klubu počítalo 6 členů.⁶¹ „*Vodní lyžaři, ono to bylo ještě tak, když to začínalo, ještě než jsme přišli my, tak tady bylo 5 kluků, který měli rychlý čluny, neměli kajutový, ale rychlý, takzvaný sportáky, a ty se nezúčastnili, měli svoje lyže, a po Labi lítali, ale že by to bylo takhle rozdělený, tak to si nepamatuji.*“⁶² Dle vyprávění všech narátorů, druhou sekci poté tvořili vodáci, mezi členy klubu označováni jako „pádlíčkáři“. Přičemž tito vodáci jezdili na pramicích, kánoích, či kajacích.

Na založení klubu vzpomíná nad jeho kronikou narátor RH: „*Při pohledu na tenhle ten krásnej poklad, kterému se říká kronika zakládající, to je něco úžasného, protože a jelikož člověk ty lidi zná, a znal.*“⁶³

Ze vzpomínek narátorů vyplývá, že jednotliví členové měli různě rozdělené funkce a každý měl také svou vlastní přezdívku. V klubu tak působil například kocour, ťuťánek, vermes, habža nebo vovča. Na svoji přezdívku v klubu vzpomíná také narátor Václav Marvánek: „*Mě přezdívali Vosák, nevím z jakýho důvodu..jo.*“⁶⁴ Narátoři zakládající členy popisují obvykle jako manuálně zručné lidi, kteří zároveň uměli zpívat a hrát na kytaru či jiný hudební nástroj.

4.1.1 Základna klubu

S čím měli vodáci od počátku potíže, byla základna klubu. „*Úplně prapůvodní byla na náhonu, kdy ještě netáh, nebyly tam turbíny, tak tam byly napáskovaný sportovní čluny.*“

⁶⁰ 1. Čelákovický klub vodních sportů. *Oddíl vodáků* [online]. [cit. 2023-12-29] Dostupné z: https://www.lckvs.cz/ix_mladez_vodaci.html

⁶¹ Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice

⁶² 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Rozhovor s narátorem Václavem Marvánkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

Kajutový se tam nedostaly kvůli podjezdovému můstku, a ty byly právě na druhý straně. “⁶⁵ Zde to vše začínalo. Při založení klubu neměli vodáci žádnou základnu. „Maringotka, břeh, kterej vlastně opravili, sehnali maringotku a vedle jsme měli stojany, kde jsme měli napáskovaný lodě, a v maringotce jsme měli zázemí, prilby a pádla, a scházela se tam omladina. “⁶⁶

Prvním vodáckým zázemím byla tzv. Bosna. *„Kotvení, většinou se odehrávalo tady v Bosně, tam byla hospůdka a bylo tam zimoviště lodí jako přes zimu se to tam odváželo. “⁶⁷ „Nahoře to byli radisti, dole byl automotoklub a hned vedle nich jsme byli my jako vodáci. A už jsme měli ve sklepě nastrkaný lodě, ty první, protože lodí bylo pár vesměs si to všechno ti velký kluci, ti dospělí kupovali. “⁶⁸ Netrvalo dlouho a toto zázemí museli vodáci bohužel opustit. Druhým vodáckým zázemím se poté stala cementárna. V současné době v tomto objektu sídlí pobočka Vodovody a kanalizace Mladá Boleslav, a.s. *„Tak tam byla tenkrát cementárna, tam se prodávali písky a cementy, a bylo to volný, tak si to pronajali od města a vybudovali tam krásnou novou klubovnu, obložili dřevem, vzadu měli stání na lodě a vedle tam byla veliká místnost, tam se vešel i velkej motorovej člun. Tam jsme měli vlastně zázemí, tam jsme stavěli lodě a tam jsme měli i nějaký ty věci. “⁶⁹ Vybavení, které neměli vodáci na cementárně, zůstávalo stále na břehu v maringotce včetně stojanu na lodě.**

Bohužel ale nastalo to, že se vodáci museli vystěhovat také z cementárny, tedy ze svého druhého zázemí. *„Na to konto kluci šli na město a ve spolupráci Svazarmu se nějak s městem dohodlo na ten pozemek. “⁷⁰ „Jo a přišli, že tady sehnali pozemky u Labe, a že se tam postaví víceúčelový zařízení Svazarmu, čili tam měli bejt střelci, pejskaři, radisti, vodáci, samozřejmě to se jim hodilo, ale nikdo nechtěl spolupracovat, brigády a takový. A tak jsme ten barák prakticky postavili v 15 lidech sami. “⁷¹ Na počátky stavby nové základny vzpomíná také narátor RH: *„Vlastně celá tahle stará garda těch motorářů, já jsem odcházel na vojnu a betonovali se podlahy, a já jsem šel na vojnu v 82. Takže někdy v 80. roce se zahájila stavba Teskáče a už zase byli tak prozíraví, že dokázali sehnat stavební dozor, a**

⁶⁵ 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Rozvor s narátorem Václavem Marvánekem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁶⁸ 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁶⁹ Ibid.

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ Rozhovor s narátorem Václavem Marvánekem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

všechny tyhle věci, koupila se míchačka a vlastně to táhli oni sami, my jezdili po závodech a oni to táhli sami, takhle stará garda, a to už v té době to byli důchodci.“⁷²

Samozřejmě při stavbě pomáhali také mladí svěřenci klubu. „Tenkrát Honza Krupků přišel, a říkal je potřeba betonovat podlahy, dlabeme na trénink, je potřeba betonovat. A tenkrát nás ty starý chlapi komandovali, aby jsme to nedělali blbě, ať to děláme poctivě, vomasti to ať to vydrží,“⁷³ vzpomíná narátor RH, který strávil v klubu prakticky celý život. S úsměvem při svém vzpomínání dodává: „Jak jsi udělal něco blbě, jak jsi zahodil lopatu, hned šel po tobě. Tady nebude bordel, tady to bude takhle, a koukej to tam dát, a odvážit, ale bylo to k něčemu dobrý. Bylo to úžasný.“⁷⁴

Vzniká tedy nová, v pořadí třetí vodácká základna, a to v městské části Nedaniny.⁷⁵ Jednalo se o takzvaný Tesco dům. Z jakého materiálu byl tento dům postaven, upřesňuje ze sekce potápěčů narátor FS. „Tam se nadělalo hromadu práce, protože ten Teskáč byl dělanej normálně jenom z takovej těch panelů, který byly naplněný já nevím kukuřicí a takový, takže se to muselo zase dávat dohromady.“⁷⁶ Při stavbě Tesco domu se počítalo také se stavbou řady hangárů. „Akorát bylo prvních pět kójí, ta druhá část se dělala až v té další vlně.“⁷⁷ Na stavbě této základny pracovali všechny sekce klubu, tedy i potápěči. „Tak tam jsme se také podíleli, stavěli jsme tam nějaký přístřešky.“⁷⁸ Tato základna slouží vodákům až do současnosti.

4.1.2 Výcvikové středisko Fialník u Vlastějovic na Sázavě

V historii tohoto klubu je velmi významným rok 1982. Od tohoto roku získává klub do vlastnictví výcvikové středisko v bývalé hájovně na Fialníku u Vlastějovic na Sázavě. Na koupi tohoto střediska vzpomíná narátor Václav Marvánek. Dle jeho vyprávění byl Fialník původně majetkem Státních lesů, a bylo tedy vhodné ho prodat organizaci. „Já už jsem dělal předsedu. Tak jsme tam s Honzou Krupkovým jeli, jeli jsme do Ledče do toho zámku, jak měli tu dokumentaci o tom. No a přijeli jsme na tu chalupu, no tak nám to odemknul, tam

⁷² 2. rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ ŠAJN, Josef. Odpracováno 11 367 hodin, aktivita ZO Svazarmu. *Čelákovický zpravodaj*, 1984, září, s. 4

⁷⁶ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁷⁷ 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová Osobní archiv autorky

⁷⁸ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

byly takový dle kopřivy a nějaký ty zemědělský stroje a takový, a říkáme s Krupkou my to koupíme. My jsme to koupili tenkrát za 24 tisíc. A tenkrát, v kulturáku potřebovali vyměnit stoly, tak řekli tak to dejte k nám na barák, tam v zimě nikdo nechodí, tak to tam dali. A tam se pořád, něco se zbouralo, něco se postavilo, tam nebyly záchody, tam nebylo nic. No a pak, já jsem tam dělal správce taky nějaký čas.“⁷⁹ Na koupi Fialníku vzpomíná za potápěče také Vladimír Lorenc: „Že se Fialník koupí, tak na to byla jednotná shoda, ač to není u vody, ale koupení to bylo výhodný a dodnes to slouží.“⁸⁰

Na Fialník vzpomínají všichni narátoři. Narátor FH, jako současný správce tohoto střediska, vzpomíná na získání vnitřního vybavení této hájenky. Díky jednomu ze členů klubu, který byl dle narátora velmi šikovný na práci se dřevem, se veškeré vybavení, jako je obložení, lavice a stoly, které bylo právě jeho dílem, převezlo z cementárny přímo na Fialník. „*Tam bylo asi 15 až 16 lavic, a 12 stolů, tenhle těch, co jsou na Fialníku, to dělali oni, to dělal Soukup, ten byl nesmírně šikovnej, ač byl slévač, tak miloval práci se dřevem. Ty věšáky, ty se sebrali z cementárny, a ty se odvezli, co jsou v tom malým loveckým pokoji, ten obklad a ty věšáky. Tak odešlo se z cementárny, a šlo se rovnou sem.*“⁸¹

Na brigády na Fialníku vzpomíná narátor FH. Ten přišel do klubu, kdy již bylo toto středisko jeho majetkem. „*Já jsem sem přišel a to už jsem byl na ty brigádě tady, to už jsem tady venku nahazoval, tady se furt něco dělalo, protože nikdo nám nic zadarmo nedal, že jo.*“⁸² Jelikož mělo středisko sloužit především mládeži, zúčastnily se zde také jeho děti pionýrských táborů vedených klubem. „*Když moje děti, tak ty byly třeba tady na tom Fialníku. To byl jako pionýrský tábor, tak tady byly na 14 dní, tady se o ně staraly nějaký ženský, takže tady odsud chodily někam po lese, takže tady to také fungovalo jako pionýrský tábor, tohleto.*“⁸³

Vzpomínky na tuto základnu přidávají také nejmladší z generace členů klubu. „*Jako malej (...) jezdilo se i na Sázavě, ale bylo to jak kdy, někdy jen chalupa, někdy i to soustředění, nebo to byl i jakoby tábor, ten Fialník, záleželo jak to pojali.*“⁸⁴ „*Tam jsem byl*

⁷⁹ Rozhovor s narátorem Václavem Marvánkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁸⁰ 1. Rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁸¹ 2. rozhovor s narátorem RH ze dne 25.11.2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁸² Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Rozhovor s narátorem Michalem Hanzlem ze dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

poprvé s vejtraskou,⁸⁵ jsem tam jel, to si pamatuju, štendr⁸⁶ se táhnul, tam byly pramice, pramice asi ne, kánoe asi.⁸⁷ Dle vyprávění narátorů se na řece Sázavě, která je Fialníku nejbližší jezdil většinou úsek z Ledče nad Sázavou do Vlastějovic.

V současné době navštěvují a využívají toto středisko všichni narátoři. Většinou se jedná o plnění brigádnických hodin, ale také trávení volného času, včetně různých oslav. „Nevím, jak to slouží, jako k činnosti, ale jako kulturní zázemí to slouží.“⁸⁸

4.2 Organizace klubu a jeho činnost

Dle vyprávění narátorů, jedním ze zakladatelů klubu byl pan Jiří Dynebýr, k němu se poté přidali další zájemci o účast v klubu. Byli to povětšinou lidé, které znal ze svého pracovního prostředí, jako byla například modelárna nebo slévárna. Dalo by se tedy říci, že to byli lidé různých profesí, zároveň to byli milovníci vody a tak si začali stavět vlastní lodě. „Jirka Dynebýrů starej zase sehnal nějaký plány, protože dělal zase v Avii, takže sehnal nějaký plány, tak je přines, a začali stavět malý modýlky, takový. A on to potom rozkreslil v nějakým měřítku a postavili první lod', myslím že se to jmenovalo Mauglí.“⁸⁹

Postupem času při stavbě dalších lodí, však láska k vodě, dobré nápady a šikovné ruce již nestačily. „Zjistili defacto, že ano, na vodě hezký, ale že aby to mělo nějakou formu, tak že by potřebovali něčím zastřešit. V té době, kterou to vlastně obnášelo nebyla šance, až náhodou právě, protože tady vzniknul Svazarm a v tom Svazarmu byli střelci, radisti, moto klub a modeláři. Svaz pro spolupráci s armádou, zastřešoval tyhle ty odvětví.“⁹⁰ „To byla organizace pod kterou se museli veškerý tyto činnosti provádět, teda museli, kdo chtěl být organizovaněj, a chtěl mít nějakou kvalifikaci.“⁹¹

⁸⁵ Jedná se o terénní nákladní automobil, jehož oficiální název je Praga V3S, který se začal vyrábět pro armádu v roce 1953. *Praga V3S, legenda, která nezná žádné překážky* [online]. [cit. 2023-12-22] Dostupné z: <https://www.armyweb.cz>

⁸⁶ Jedná se o stojan, držák na loď. Štendr [online]. [cit. 2023-12-22] Dostupné z <https://lidovyslovnik.cz>

⁸⁷ 2. rozhovor s narátorem MP ze dne 12. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁸⁸ 2. rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 18. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁸⁹ Rozhovor s narátorem Václavem Marvánkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁹⁰ 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁹¹ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

„Tenkrát v tomhleto Svazarmu byl zainteresovanej nějakej Josef Šajn, ten posléze pak tady dělal předsedu Svazarmu dlouhý léta, mimochodem. Ale mimochodem on tenkrát si koupil od toho jednoho kluka, kterej si postavil loď a stavěl si druhou, tak si od něj koupil tu loď. (...) Takže tím, že on se k nim chtěl přifařit, tak oni zase na oplátku řekli ano, ale vy nás zastřešíte. A najednou ve Svazarmu Čelákovice vzniknul oddíl vodního motorismu.“⁹² V roce 1971 tedy oficiálně vzniká samostatný Klub branného vodáctví a vodního motorismu při ZO Svazarmu v Čelákovicích.

4.2.1 Činnost klubu

Každá ze sekcí klubu měla svoji specifickou činnost. Organizace si především klade za cíl práci s mládeží.⁹³ „Jelikož oni defacto jako dospělí chlapi, kteří si jezdí tady po Labi, tak aby mohli bejt pod Svazarmem, tak Svazarm na ně začal tlačit, že by měli mít mládež, omladinu.“⁹⁴ V té době se dle vyprávění narátora RH oženil do Čelákovic pan Milan Skála. Ten miloval jízdu na kánoích a na divoké vodě, a tak oslovil vodní motoristy, zda by při nich nemohl založit vodácký oddíl. „No a slovo dalo slovo a on tady založil ten oddíl a byl na to sám. No a začal shánět děti, takže tam nahnal svoje dvě děti. A tenkrát se tady dělal nábor, a mě to oslovilo, tak jsem se tam přihlásil a defacto od nějakejch, kolik mně mohlo bejt, na druhý puťák jsem s nima jel, to nás bylo pár dětí.“⁹⁵

Z počátku se jednalo o oddíl čítající pouze několik členů, ale postupně se oddíl rozrůstal a přidávali se další a další. „Bylo úžasný jak se nabalovali, ti chlapi na ty vodní motoristi z fabriky a ti kteří se potkali po řece a hlavně jak Milan Skalů dokázal v tý fabrice navnadit ty mladší kluky a zbláznit.“⁹⁶ Původně se jednalo o oddíl složený pouze z chlapců, ale později, za dva až tři roky se k nim přidává oddíl lyžařů vedený pod Pionýrským domem. „Přišel Milan Břinčilů, kterej pod pionýrským domem, v tý době to byl Dům pionýrů a mládeže, tak zase vedl oddíl lyžařů a zjistil, že lyže v zimě a v létě nic. Tak se do toho vrhnul a začal s námi jezdit na vodu. V tý době my jsme byli oddíl jenom kluků pod Svazarmem a

⁹² 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁹³ Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice

⁹⁴ 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁹⁵ Ibid.

⁹⁶ Ibid.

on měl zase oddíl holek pod Domem pionýrů a mládeže.“⁹⁷ Dle vyprávění narátorů se jednalo o mládež od deseti let věku.

Motoráři, majitelé kajutových lodí, byli nejstaršími členy klubu a tvořili nejpočetnější skupinu. „*To byli ti starý chlapi, těch bylo hodně, ti co měli vlastně lodě na vodě, kajutový, ti byli takový nejčinnější, nejakčnější ve správě toho majetku, vlastně o ten barák se docela starali, že jo. Vyčlenili jim ten pozemek u náhonu, a tam se ten Teskáč postavil, no a oni to spravovali, tyhle chlapi jako dobře.*“⁹⁸ Jelikož byli již v předdůchodovém a důchodovém věku scházeli se na loděnici prakticky denně. „*Usadili se na Teskáči. A dělali si ty lodě, furt se v tom hrabali, motory, vymejšleli, a trupy a barvili to. A ta možnost tady u toho Labe na to byla a jezdili taky jenom tady.*“⁹⁹

Základnu měli motoráři u Labe na tzv. Teskáči, ale po koupi Fialníku, se především na víkendy, přesouvali také do Vlastějovic. Zde zvelebovali tuto společnou chalupu, a samozřejmě trávili společně svůj volný čas. „*Vždycky na víkend jeli, uvařili si tam, popili pivo, a dělali, byli dobrý, no. Dědkové byli dobrý, tohle se takhle dělalo.*“¹⁰⁰

Potápěči byli nejméně početnou, ale důležitou součástí klubu. „*Vodákům jsme dělali zázemí víceméně, když byly závody tak jsme jim dělali takový záchranářský práce. Jinak jsme dělali potápěčský práce na Labi. My jsme měli na Labi na starosti zdymadla, od Mělníka až po Nymburk, takže jsme měli dost práce. Dělalo se i v zimě, chodili se čistit studny. Dneska už by mě do ty studny nikdo nedostal,*“¹⁰¹ dodává za potápěče narátor Jan Urban se smíchem. „*Začli jsme dělat pro povodí, hradit jezy, komory, tahat pneumatiky z lodních šroubů, z tlačáku,¹⁰² čistit studny, hodně jsme čistili hluboký studny, i průmyslový ve fabrikách, v Kolíně, v tý Draslovka, myslím, že se tomu říkalo Draslovka nebo jak a jiný a jiný.*“¹⁰³ Všichni narátoři z řad potápěčů se shodují, že to byla práce velmi zajímavá. „*Hlavně ty práce pod vodou, to bylo zajímavý. Třeba jsme i hledali utopený, a dělali jsme leccos, malý vodní*

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ 1. rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

⁹⁹ Ibid.

¹⁰⁰ Ibid.

¹⁰¹ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁰² Tlačný remorkér TR500 [online]. [cit. 2023-12-22] Dostupné z http://old.mo-na-ko.cz/clanky3_122Tlacaky/clanek.htm

¹⁰³ 1. rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

elektrárny jsme hodně dělali na Berounce, na Sázavě jsme dělali malý vodní elektrárny, jsme třeba pod vodou opravovali. ¹⁰⁴

Aby mohli potápěči provozovat tyto činnosti, bylo nutné splnit předepsané zkoušky. *„Tenkrát jsme se museli učit celej rok, jako pod tím Svazarmem, jsme se museli učit všechny věci. (...) No a chodili jsme tam pravidelně každej čtvrtek a tam jsme jenom počítali dekomprese, ve vejšce, kde se můžeme potápět. Museli jsme vědět o všem, kdy, jak se ten vzduch stlačuje, do jaké hloubky můžeme jít, a všechno jsme se tam učili, než jsme mohli vůbec na nějaký zkoušky potápěčský jít.“* ¹⁰⁵ Všichni z oslovených potápěčů absolvovali potápěčský výcvik, školu přístrojového potápění, a poté posléze získali bronzový odznak. Aby mohli vykonávat tyto práce a vydělávat tak peníze pro klub, museli alespoň tři potápěči v klubu získat bronzový odznak, což tento klub splňoval.

Čelákovičtí potápěči, stejně tak jako ostatní českoslovenští potápěči, působili pod mezinárodní potápěčskou organizací Confédération Mondiale des Activités Subaquatiques (CMAS). ¹⁰⁶ O jakou organizaci se jedná, a co bylo její náplní upřesňuje narátor Vladimír Lorenc: *„Je to z Francie, to je svaz potápěčů, sdružení celosvětového, tenkrát celoevropského. Takže průkazy třeba mám ve francouzštině. Byli jsme členem CMASU, normálně Československo, oni vydávali veškerý knihy, publikace, protože státy u moře prostě mají k tomu daleko blíže, než my tady. CMAS je světová federace potápěčů, která nastoluje pravidla toho potápění, jde hlavně o bezpečnost především.“* ¹⁰⁷

Pod vodou se ale nedělaly pouze opravy a klasické záchranné práce. Potápěči byli zavoláni také k vyčištění studně z velmi neobvyklých důvodů. Úsměvnou příhodu vypráví narátor Vladimír Lorenc. Dle jeho vyprávění si náměstek povodí, který měl chalupu na Lhotě, v obci ležící poblíž Čelákovic, zavolač čelákovické potápěče s tím, že mu do vody upadlo uzené maso. *„Vovča říkal, že mu koupí jiný. A on říká, mně o to nejde, já jsem náměstek u povodí, ale mě se kazí voda.“* ¹⁰⁸ A tak se dle vyprávění k němu vydali. *„On tam měl řemeslníky, pokrývače, dělali mu okapy, jo. Střechu celou a nedodělali to, a on jim udělal svačinu, a on měl studnu a jelikož je to blízko u jezera, tak ta studna se nedala*

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁰⁶ Potápěčský systém CMAS [online]. [cit. 2023-12-22] Dostupné z: <https://www.stranypotapecke.cz>

¹⁰⁷ 1. rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁰⁸ 1. rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

prakticky vyčerpat, to byl tak silný přítok přes ty písky jenom, že se nedala vyčerpat. A on když to nedodělali, že přijdou melouchem, ne, že přijdou zase o víkend, tak on to uzený chtěl schovat do chladna, a dal ho do košíku na houby.“¹⁰⁹ Se smíchem dodává: „*A neměl jinej provázek než ten na balení dárků, tak na tom to spustil nad vodu, přirazil k sobě ty skruže a přecvak ten provázek.*“¹¹⁰ Nejednalo se o příliš hlubokou studnu, snad 4,5 metrů, ale dle výpovědi narátora tam byla trubka na ruční pumpu, čerpadlo do domu. „*Tak jsem tam vlez nějak, flašku jsem měl v ruce nad hlavou, vlez jsem tam, není nic vidět, jenom, že jsem se nadech párkrát a takhle jsem šahal po dně, našel jsem smaltovanou konvičku od piva, ta tam někomu spadla kdysi, to bylo první, co jsem nahmát, no a pak jsem nahmát takový dva ořechy masa, takový oslizlý, bílý, opravdu se to kazilo, ta voda. To schnilo, tak jsem to vyndal a on byl šťastnej.*“¹¹¹ Úsměvnou příhodu ukončuje: „*A jelikož to byl náměstek u povodí, tak jsme po něm ani skoro nic nechtěli, jen že až bude mít nějakou práci, tak ať nám ji dá.*“¹¹² S vážnějším tónem v hlase dodává: (...) „*Dělali jsme pro něj hodně, vždycky to bylo dobře zaplacený, co jsme si naučtovali, co jsem napsal, tak vždycky povodí zaplatilo.*“¹¹³ Vyprávění narátora Vladimíra Lorence dokládá fakt, že činnost potápěčů byla jeho širokému okolí známa. Touto akcí, získali potápěči možnost dalšího možného výděleku mimo klub. V neposlední řadě docházelo k upevnění sociálních kontaktů s tehdejšími místními elitami.

4.2.2 Vybavení klubu

K provozování většiny sportů či volnočasových aktivit je zapotřebí správných pomůcek a vybavení. Nejinak je tomu i u vodáků a potápěčů. Některé z potřebného vybavení poskytl Svazarm. „*Svazarm ten nám teda dal, neopreny suchý, pak jsme dostali od Svazarmu kompresor, dostávali jsme od Svazarmu bomby potápěčský, a my jsme zase museli pro ten Svazarm a pro ten klub čelákovickéj dělat nějaký práce pod vodou.*“¹¹⁴ Jak již bylo zmíněno, potápěči vždy tvořili nejméně početnou skupinu, což ale nemění nic na faktu, že byli nejvíce výdělečně činní. „*Takže jsme měli dost práce, a vydělávalo se dost práce tenkrát na tu dobu,*

¹⁰⁹ Ibid.

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Ibid.

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

pro klub samozřejmě, protože my jsme z toho žádný peníze nedostávali. Říkám, my jsme jako potápěči vydělávali dost peněz. ¹¹⁵

„Tak jsme si na kupovali, to se nesmělo nijak zužitkovat ty peníze, to bylo takový zvláštní, tak jsme si nakupovali lahve potápěčský, neopreny jsme si nechali šít na míru, to se vedlo jako klubový, na kartách, ale ve skutečnosti jsem to dělal tak, že kdo se na tom nejvíc podílel hodinama odpracovanými, tak to bylo jeho, akorát, kdyby přišla kontrola ze Svazarmu, tak by se to doneslo, že je to jako v klubu, (...) klubový. ¹¹⁶

*„Kompresor nám dal taky a to bylo tenkrát hodně peněz, protože ten stál tenkrát 30 tisíc“*¹¹⁷ Postupem času vydělali potápěči svoji činností na klubový autobus značky Škoda 706 RTO, který nejprve sami využívali a poté s ním jezdili i vodáci.

*„A ještě to tam bylo tak, že ze začátku se jezdilo osobákama, ale potom nám Svazarm koupil od vojáků koupil Vejtrasku, kluci sehnali někde podvozek z Hakla¹¹⁸ a postavili na to normálně velkej štendr, no a pak už se začalo jezdit ve velkém, to znamená 20 lidí na korbě pod plachtou na V3Sce, ustrojenej štendr a tradá davaj“*¹¹⁹ Vzpomíná na způsoby dopravy vodáků narátor RH, který prožil v klubu prakticky celý život.

Postupem času, kdy vodáků stále více přibývalo, docházelo také k vývoji použitého materiálu. Technologie laminátování tak vystřídala betonová kopyta, která se až doposud používala k výrobě kajaků. Laminátové lodě vlastnily pouze bohaté kluby, nebo ty které sponzorovaly továrny. Dle vyprávění narátora RH bylo v Čelákovících pouze několik vodáků, kteří měli koupené lodě. Většina z nich si lodě vyráběla. Koupil se materiál k výrobě lodě, což byla v té době pryskyřice, laminát a zapůjčilo se kopyto podle kterého si potom kluby stavěly vlastní lodě. Jak taková výroba vypadala osvětluje opět narátor RH: *„My jsme třeba v určitéch letech si jeli do Podolí půjčit kopyto v pátek odpoledne, a do neděle do večera jsme ho museli vrátit. Oni nám to řekli úplně jasně, hele nám je jedno kolik se z toho postaví lodí, jo, prostě nám zaplatíte tyhle a tyhle peníze za půjčení. Takže my jsme defacto v pátek přivezli kopyto, vlezli jsme si tady do starý cihelny, tam se dalo topit. Protože kluci v té době dokázali sehnat ten materiál za rozumný peníze, něco nakradli ve fabrice, a jakmile*

¹¹⁵ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

¹¹⁶ 1. Rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

¹¹⁷ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

¹¹⁸ Jedná se o bojové, polopásové obrněné vozidlo, které se v Německu objevilo před 2. světovou válkou. *SdKfz .251* [online]. [cit. 2023-12-18] Dostupné z: <https://www.valka.cz/1091-SdKfz-251>

¹¹⁹ 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

byl materiál, bylo kopyto, tak jsme třeba dvě noci, se střídali, vždycky dvě hodiny spánku a jít laminovat, když to vytvrdlo, vybouchat z kopyta. Jenom polotovary abysme měli, ale udělat toho co nejvíc. Defacto všechny lodě jsme pomalu stavěli.“¹²⁰

K základnímu vybavení vodáka nepatřila pouze loď, ale také pádlo. „*A zase bylo to o tom, ano byly erární pádla, a byly soukromý pádla.*“¹²¹ Zde se opět ukazuje veliká šikovnost a zručnost některých členů klubu, zejména zástupců té starší generace. Nejenom že to byli skvělí vodáci, ale také šikovní dřevomodeláři, kteří začali pádla v továrnách sami vyrábět. Ta měla pochopitelně jiné tvary a parametry. Takto vyrobené pádlo vlastnil také narátor RH, který s obdivem k předchozí generaci, vzpomíná. „*Oni mně dokázali vyrobiť pádlo na míru, ale zase takový, který opravdu něco vydrželo, já když si vezmu, že jsem vzal to pádlo a takhle jsem ho prohnul jako luk, nepraskalo, nic, a hlavně jsi v něm cítila. Ten list byl vybraný, ale slepený, v dřívku jsi měla tři proužky mahagonu to bylo slepený, opracovaný.*“¹²²

Na to, že byly problémy s nedostatkem materiálu, především tedy laminátu a pryskyřice, vzpomíná také nejmladší z narátorů, který do klubu vstoupil v roce 1988, tedy na konci sledovaného období. Při vzpomínce na opravu lodí při které pomáhali i ti nejmenší vypráví: „*Nechtěli nám dát laminát, to si do dneška pamatuju. Musíš to prosvítit, prosvítit, vždyť je to suchý, tam nic není, ne to musíš prosvítit. Nic moc no.*“¹²³ Problémy byly také s vlastním vybavením vodáků. Jak dalece tento nedostatek vybavení ovlivňoval jízdu na kánoích, osvětluje opět zástupce nejmladší generace, narátor MP: „*Já jsem vlastní šprajdu neměl, neměli jsme neopreny, co měli jiní, to jsme nemívali. Jsme byli rádi, že nám tenkrát naši koupili vlastní pádla, a to bylo všechno. Každá vlna, každý cvaknutí, jednou jsem měl půjčenou šprajdu, jinak vůbec. Cvakneš se, vyleješ, vylezeš, a jedeš dál. My jsme to tady nemívali, protože tady na Labi se se šprajdou nejezdilo, to nebylo zas tak potřeba. Vesty pamatuju ještě polystyrénový. Začínali jsme ještě s polystyrenovými vestami. Když se namočily, tak byly těžký jako žok.*“¹²⁴

To, že byly problémy s dostupností vybavení, potvrzují také potápěči. I mezi nimi byli velmi šikovní jedinci. „*My jsme si vlastně dělali mraky věci sami, opasky zátěžový, formy na*

¹²⁰ 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹²¹ Ibid.

¹²² Ibid.

¹²³ 2. Rozhovor s narátorem MP ze dne 12. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹²⁴ Ibid.

odlívání olov, přezky z nerez, to nebylo ke koupení za komunistů, vůbec. To všechno jsme si museli vyrobit do revoluce sami, to nebylo.“¹²⁵

4.3 Role vodáctví v životě narátorů

4.3.1 Vstup do klubu

Z vyprávění narátora Vladimíra Lorence je patrné, že se narodil a dětství prožil u vody. *„Narodil jsem se v Brandejse na komoře, přímo u vody, já jsem uměl dřív plavat než mluvit,(..) protože se naši báli, že se utopím, to mě házeli do vody, hrozně brzy mě naučili plavat. No a pak normálně u vody u Labe furt, celej život.*“¹²⁶ Do prostředí klubu se ale dostal až po vojně. *„Já jsem přišel v 76 z vojny, tak jsem někdy 77 nebo 78 jsem už ani nevím koho, jsem v tom klubu vyhledal, já už ani nevím jak se ty chlapi jmenovali.*“¹²⁷

Někteří se k vodě dostali již v útlém dětství, a stali se tak prakticky od mládí aktivními členy klubu. *„Já jsem jezdil na plachetnice do Toušeně. Ale jelikož v té době ty lodě nebyly a byly drahý, a my jsme se tam střídali vlastně čtyři posádky o jednu loď, takže si na závody přijela, a kolikrát si ani nejela, tak jsi byla taková otrávená. A tenkrát se tady dělal nábor, a mě to oslovilo.*“¹²⁸

To samé potvrzují další dva narátoři, a to zástupci nejmladší generace. *„Jelikož jsme se jakoby jako děti tady vždycky pohybovaly kolem vody, takže jsem si všiml, že se cvičili nebo trénovalo se tady u mostku, a tím pádem tenkrát jsem se nachomýtnul a na dotaz vlastně těch závodníků, jestli by bylo možný se nějak přihlásit nebo něco no, tak řekli, že můžu přijít. Já nevím, jestli to bylo tenkrát každou středu, tak jsem vzal ještě jakoby kamaráda ze sídliště, protože pocházím z Čelákovic, a přišel jsem nadšenej.*“¹²⁹ Druhého z nejmladší generace narátorů přivedl k vodáctví spolužák, na své začátky v klubu vzpomíná takto: *„Protože s náma chodil do školy, tak s tím přišel, že chodí na vodáka, já nevím, jestli jeho táta, nebo*

¹²⁵ 2. Rozhovor s Vladimírem Lorencem ze dne 18. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv

¹²⁶ 1. Rozhovor s Vladimírem Lorencem ze dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹²⁷ Ibid.

¹²⁸ 1. rozhovor s narátorem RH ze dne 22. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹²⁹ Rozhovor s narátorem Michalem Hanzlem ze dne 3.12.2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

já nevím , kdo to tam byl, a my jsme tam šli s ním, tenkrát s bratrem, a to mě bylo deset, asi tak.“¹³⁰

Ostatní narátoři se dostali do klubu až po vojně a založení rodin. „*Po vojně jsem se oženil, sháněl jsem byt, tak jsem šel na nějaký já nevím konkurs, a prostě mě vzali, a tam jsem se právě sčuchnul s nějakýma těma vodákama, a tak jsem si koupil loď, takovou starou lodičku. A začal jsem s těma Čelákovicejma. No a samozřejmě přišel jsem sem, mně bylo 26 let nebo kolik, no a potkal jsem tady ty chlapy vodácký jako motoristy, když to začali zakládat, protože dřív jezdili na kánoích.*“¹³¹ Podobně to měli i dva narátoři ze sekce potápěčů, příležitost věnovat se potápění se jim naskytla až v dospělém věku, kdy již byli otcové od rodin. „*Když jsem byl malej, tak jsem vždycky se chtěl potápět, ale furt nebyla příležitost, protože jsme stavěli barák, pak zase děda byl nemocnej, takže jsme se starali o dědu, pak se narodily děti, jedno, pak zase druhý, dostavěli jsme barák, a pořád na to nebyl čas, až jsem řek, že teda půjdu, a to bylo ve 40 letech. Tak jsem se přihlásil do klubu potápěčskýho, a tam jsem prostě rychle zapadl.*“¹³²

Se stejnou zkušeností se přidává narátor Jan Urban: „*Potom jsem začal pracovat ve stavebninách, kde jsem se seznámil s manželkou kamaráda, kterej byl v Klubu vodáckým v Čelákovicích. Mě už od mládí to táhlo k plavání, plaval jsem závodně, a zajímalo mě potápění, ale nemohl jsem se k tomu v mládí dostat. Až v pozdějších věku, kolem 30 let.*“¹³³

Pět ze sedmi narátorů je stále vedeno jako aktivní členové klubu, přičemž jeden z nich je dokonce v radě klubu, a to v kontrolní komisi. Další z řady aktivních členů, je správcem Fialníku, tedy výcvikového střediska ve Vlastějovicích, které je společným majetkem klubu. Dva narátoři již nejsou aktivními členy, ale v současné době působí jako jeho příznivci.

4.3.2 Proč právě tento sport, či tato volnočasová aktivita?

Doba vstupu do klubu a specializace v klubu byla a je různá, ale jedno všechny spojuje. Je to celoživotní láska, vášeň k vodě a ke všemu, co se s ní pojí. Na tom se shodují všichni

¹³⁰ 1. Rozhovor s narátorem MP ze dne 4. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹³¹ Rozhovor s narátorem Václavem Marvánkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹³² Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹³³ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

narátoři, a to ze všech sekcí klubu. „*Odmalička mě zajímala jenom voda, vůbec nic jinýho, zajímaly mě ryby, lodě a potápění, nic jinýho mě v životě nezajímalo.*“¹³⁴ Za vodáky vzpomíná narátor Michal Hanzl: „*Přineslo mě to plno zážitků, člověk se jako podíval. Samý pozitivní věci, no. Člověk se sebral a jelo se na tu vodu, a u ty vody je prostě sranda, že jo. Je to v mým případě srdcová záležitost. Já to říkám furt, že u vody je mi prostě dobře.*“¹³⁵

Vodáctví není typickým sportem, i to může být důvodem, proč se právě tomuto sportu věnovat. „*Že to nebylo takový ten vysloveně danej sport, přijdeš na atletiku, teď běháme, teď tohle, teď támhleto, hodili jsme loď na vodu, jeli jsme, buď se nám chtělo, jeli jsme někam za železničák, nebo jen k železničáku, člověk se projel na lodi.*“¹³⁶ Tomuto koníčku se narátor MP věnuje i v současné době. Nejezdí tedy již na kánoi, ale pořídil si motorovou loď. „*Někdo jezdí na fichtlovi,*¹³⁷ *někdo má loď. Prostě se mě líbí, tak se jsem si koupil loď. Žere to jako Studebaker.*¹³⁸ *K motoru jsem se dostal, protože jsem nechtěl pádlovat, tak jsem si koupil motorovou loď.*“¹³⁹

Důvodem mohla být i parta a zábava s ní spojená. „*Každej pátek, sobota, neděle bylo něco, parta, dobrodružství,*“¹⁴⁰ vzpomíná za majitele kajutových lodí narátor Václav Marvánek. Kajutovou loď má doposud. „*Lod' jsem začal stavět v 78. a postavil jsem ji, 82 jsem měl technickou prohlídku na loď, takže ji mám 45 let. Je to dřevo mor, už hnije sem tam, tak něco musím opravit.*“¹⁴¹ Na své kajutové lodi, i přes pokročilý věk, stále jezdí. „*Já ještě jezdím, teda jedinej, protože Pepiček Bartošů mě umřel, a ty ostatní vůbec nemaj šanci, vůbec jako, řeknou já jedu tamhle a já nemůžu.*“¹⁴²

Velký význam společenského vyžití v rámci klubu vnímá také narátor FS: „*Jsem tam v tom klubu dlouho, no. I když je špatný počasí a je dobrá parta, tak je to úplně jedno.*“¹⁴³

¹³⁴ 1. rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

¹³⁵ Rozhovor s narátorem Michalem Hanzlem ze dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

¹³⁶ 1. Rozhovor s narátorem M.P. ze dne 4. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

¹³⁷ Fichtl neboli motocykl Pionýr československé výroby z roku 1955. *Pionýr (motocykl)* [online]. [cit. 2023-12-18] Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Pionýr_\(motocykl\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Pionýr_(motocykl))

¹³⁸ Jednalo se automobil od americké firmy, nesoucí stejný název. Dnes již firma neexistuje. *Studebager* [online]. [cit. 2023-12-18] Dostupné z: <https://czwiki.cz/Lexikon/Studebaker>

¹³⁹ Rozhovor s narátorem M.P. ze dne 4. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

¹⁴⁰ Rozhovor s narátorem Václavem Marvánkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

¹⁴¹ Ibid.

¹⁴² Ibid.

¹⁴³ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

To, že je spolehnout se jeden na druhého opravdu velmi důležité potvrzuje i druhý z potápěčů. „*Je to zábavná činnost, poznáš jiný lidi, poznáš lidi, jak se chovají k tobě, když jste pod vodou, poznáš parťáka, to je jako prima. Pro mě to znamenalo prostě fajn lidi.*“¹⁴⁴ A v neposlední řadě, se jedná o zapomenutí na všední starosti. „*To bylo takový prostě odreagování, prostě od života pracovního.*“¹⁴⁵ Oba dva se stále potápějí. „*Dokonce jsme byli i na Krymu, tam se už asi nikdy nepodíváme, jinak se jezdí po Evropě, Španělsko, Itálie. Do Chorvatska nejezdíme, protože Chorvati udělali pro potápěče podmínky takový, že jsou pro nás nepříjemný. Tam si nesmíme vzít ani svůj kompresor, nic takového. Jezdíme Itálii většinou, nebo ostrovy Sardinie, Korsika, ostrov Elba.*“¹⁴⁶ Sama jsem byla svědkem toho, že letos v červnu, ve svých 79 letech na posledním z výše jmenovaných ostrovů, provedl narátor FS svůj, jak on říká poslední ponor. „*Pořád se potápím, tak se už potápím takových 40 let, různě. No, teď se už dá jezdit všude. Takže se jezdíme podívat, jak to vypadá v moři.*“¹⁴⁷

4.3.3 Vliv této aktivity na profesní život

Celoživotní láska k vodě ovlivnila i profesní životy některých z narátorů. První z nich, nyní již v důchodovém věku, se sice vyučil zámečnickem, ale díky lásce k vodě strávil prakticky celý svůj profesní život na lodích. „*Bydleli jsme ne úplně na komoře, ale součástí komory byla lesní správa, dvůr, schody a byl jsem ve vodě. No asi tam jezdili lodě, tak jsem pak šel dělat na loď, už za komunistů, v roce 77, jsem šel na loď a byl jsem tam až do roku 99. Já jsem 14 dní jezdil, a 14 dní jsem byl doma, ale potom už v Holandsku, ne. To jsem nebyl tady v Čechách. Za komunistů jsem jezdil, to jsem nesměl nikam vyjet, byl jsem jenom Labe, Vltava.*“¹⁴⁸

Další z narátorů, který se vyučil elektromechanikem silnoproudých zařízení, také spojil svoji účast v klubu s profesním životem. Až doposud pracuje pod Povodím Labe, dříve Pardubice, nyní pod Povodím Roudnice nad Labem, a to na pozici jako jezdný hrázný. „*Mám*

¹⁴⁴ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

¹⁴⁵ Ibid.

¹⁴⁶ Ibid.

¹⁴⁷ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

¹⁴⁸ 1. Rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

zkoušky na jezny hrázný. Ono to bylo zase na druhou stranu, já jsem to bral záměrně, protože když jsem viděl že je tady voda, že tady budu moc mít lodě, věnovat se dětem, odsad' na loděnici to mám kousek. Tak to bylo, že jsem si vzal kočár, šel jsem na loděnici a mohl jsem se věnovat dětem. Když jsme pak stavěli nebo to, tím že je tady velká dílna, tak jsme tady dělali vlnolamy na pramice, lodě jsme stavěli a všechny tyhle ty věci. Tady byla na to základna, na blbosti, na stavění lodí, na všechno. Tím pádem jsem zůstal tady, sice jinak málo peněz, ale hodně muziky.“¹⁴⁹ Na pozici jezny hrázný pracuje v posledních letech také nejmladší z narátorů. Na zdymadlech má dokonce zaparkovanou svoji motorovou loď.

4.3.4 Skloubení této volnočasové aktivity s rodinným životem

Členy klubu byli povětšinou jednotlivci, ale do klubu vstupovaly také manželské páry, byli to zejména majitelé kajutových lodí. „Jezdím i s paní, pořád jezdíme spolu, bez ní by to nešlo, vždyť by mě nikam ani nepustila.“¹⁵⁰ Dle vyprávění narátorů se zdá být společně strávený čas spíše výhodou. „Já si myslím, když to tráví spolu i když jsou doma, nebo jsou v tom klubu, tak i ty vztahy byly takový lepší, bych řekl. Myslím, že taky měli problémy rodinný jako všichni, ale více méně když byli potom v klubu, na loděnici, tak se to chovalo prostě jako kdyby nebyli manželé.“¹⁵¹

Někteří se v klubu dokonce seznámili. „Já jsem si tam vlastně našel i ženskou, víceméně,“¹⁵² vzpomíná narátor Vladimír Lorenc s úsměvem. „Vodačku, ta jezdila na pramicích s ženskejma, ty závody.“¹⁵³ Podporu pro tuto volnočasovou aktivitu u svého protějšku však nenalezl každý. „Byly roky, kdy jsem do klubu skoro nepřišel, dá se říct, že za to mohla moje bejvalá žena trošičku, která jako nebyla přítelem těch lidí tam, nevím, proč. No a pak vlastně došlo k tomu, že jsme se rozešli a já jsem se do klubu, dá se říct jako ztracený syn vrátil.“¹⁵⁴ S povzdechem poté pokračuje: „Hodně lidí tam byli jako rodiny, protože jak říkám, když se tomu klubu chceš jako věnovat, a druhá strana, jako jsem to měl

¹⁴⁹ 1. Rozhovor s narátorem RH ze dne 22. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

¹⁵⁰ Rozhovor s narátorem Václavem Marvánkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

¹⁵¹ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

¹⁵² 1. Rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

¹⁵³ Ibid.

¹⁵⁴ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

já, zrazuje od toho, tak to je špatně, že jo, někdo musí ustoupit. (...) Tak to člověka potom mrzí, ta ztráta, protože mě tam bylo vždycky fajn, mezi klukama, i mezi vodákama. ¹⁵⁵

Také další z narátorů vzpomíná a dodává, že skloubit rodinný život s touto volnočasovou aktivitou nebylo vždy snadné. *„Defacto, když se na to podívám s odstupem času, tak když jsem jezdil a staral se o ty děti, tak jsem byl vůči rodině trošku bezohlednej, protože voda měla přednost, to jako jo, to nekecám.* ¹⁵⁶ A rychle dodává: *„Jako snažili jsme to prostě ten čas, kterej nám byl danej a měli jsme ho a byli jsme na ty vodě, tak si ho užít hlavně na vodě, v té době taky čelákovický heslo bylo nejkrásnější ženská je voda.* ¹⁵⁷

Naopak plné podpory k takto strávenému volnému času se ze stran rodičů dostávalo nejmladší generaci narátorů. *„Rodiče mě podporovali, a byli rádi, že jsem měl nějakou činnost, a nepoflakoval se po ulici. Jedině přínos. Byly to dobrý léta.* ¹⁵⁸ *„Naši s tím asi neměli problém, akorát brejle jsme ztráceli s bráchou, jsme je utopili vždycky na nějakým jezu ,to byl drahý koníček,* ¹⁵⁹ dodává narátor MP se smíchem. *„Takže jsme museli mít brejle na gumičku, třeba, aby jsme je neutopili.* ¹⁶⁰

4.4 Práce s mládeží – putovní a pionýrské tábory, závody

4.4.1 Putovní tábory

Jak jsem již předeslala, hlavním úkolem tohoto klubu byla práce s mládeží. Z tohoto důvodu zahajuje klub činnost kroužku branného vodáctví v jízdě na pramici spojený s pořadovým výcvikem. V zimním období patří mezi činnosti nově založeného kroužku branné hry v terénu, či seznamování se s vodáckou teorií. Poté, na základě takovéto zimní přípravy pořádá klub pro děti první letní putovní tábor po vodě, takzvaný „puťák po vodě“.¹⁶¹

¹⁵⁵ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁵⁶ 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁵⁷ Ibid.

¹⁵⁸ Rozhovor s narátorem Michalem Hanzlem ze dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁵⁹ 1. Rozhovor s narátorem MP ze dne 4. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁶⁰ Ibid.

¹⁶¹ Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice

Narátor RH vstoupil do klubu v době, kdy se konal druhý „puták“. Dle jeho vyprávění se nejčastěji jezdili tyto tábory na Ohři, Otavě či Vltavě. Na jeden ze svých prvních putovních táborů vzpomíná: „*V té době, 76-82, tak třeba bylo úžasný, že od té doby, co se to vzalo pod Svazarm, začal Milan Skálů jezdit ty putovní tábory a v té době, to bylo něco tak kouzelného, protože my jsme si brali dejme tomu pět kánoí, ty dvě pramice a opravdu, vzala se vejtraska, ta nás odvezla do Chebu, nebo za Cheb do Hazlova, a oni uznali, že by se odtud ta Ohře šla jet.*“¹⁶² Součástí putovního tábora byl také trénink jízdy v peřejích, v případě řeky Ohře se jednalo o úsek Hubertus. Ve svém vzpomínání na tento tábor pokračuje narátor RH: „*Prostě jsme si to užili, dva dny jsem tam řádil v peřejích, vorvaný jak borůvky, ale šťastný, tam já jsem se ty základy na ty divoký vodě, jsem se naučil za dva dny.*“¹⁶³

Při jednom z putovních táborů na řece Otavě vedoucí mládeže zjistili, že se ve vesnici Annín nachází ideální základna pro konání těchto táborů. Jelikož zde bylo povětšinou hodně vody, skýtala se tu možnost vyžít tuto část řeky k tréninku. „*Takže pak jsme přestali jezdit po řekách a našli jsme si tu Otavu, jezdila se Vltava nebo Otava, střídavě. A na ty Otavě, tam bylo skvělý zázemí, skvělej kemp, kde nás brali, kde jsme mohli přijet s Vejtraskou, s autobusem, rozložit tábor a být tam týden, 14 dní, podle toho, jak se to naplánovalo. Tam se pořádaly výlety na Kašperk a takovýchle věci. Každý den na vodě a plus teda ty výlety, to bylo úplně senzační, báječný. To nemělo chybu.*“¹⁶⁴

Přichází rok 1982, který byl pro klub zlomovým. Nejenom, že se začala stavět základna v Čelákovících, takzvaný Tesco dům, ale klub v tomto roce získává také do vlastnictví výcvikové středisko ve Vlastějovicích na Sázavě. Přestalo se tedy jezdit do Annína, a začalo se jezdit do Vlastějovic, což bylo nejenom vzhledem k vzdálenosti pro klub mnohem výhodnější.¹⁶⁵

Tréninky probíhaly také samozřejmě na vlastní základně v Čelákovících na Labi. Příprava na souši příliš neprobíhala, „*trénovalo se už většinou na vodě.*“¹⁶⁶ V rámci přípravy měly také možnost využít všechny oddíly klubu pronajatý bazén v Brandýse nad Labem. Do bazénu se jezdilo klubovým autobusem. Pronájem bazénu organizovali potápěči, „*tady byla*

¹⁶² Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁶³ Ibid.

¹⁶⁴ Ibid.

¹⁶⁵ Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice

¹⁶⁶ Rozhovor s narátorem Michalem Hanzlem ze dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

výhoda, že tady byla čtyřmetrová hloubka, tak hlubokých bazénu moc není. Říkám, my jsme jako potápěči vydělávali dost peněz, takže na to peníze byly. Každý týden měli potápěči i vodáci samozřejmě možnost, tam byl pronajatej bazén na hodinu, celý. A my jsme tam měli výcvik, kdo chtěl s přístrojem, pak se hrálo podvodní ragby. To byla moc prima hra.“¹⁶⁷ V popisu této hry pokračuje narátor Jan Urban: „*Koš se daly na dno, do čtyřech metrů a do toho se házel míč, kterej byl napuštěnej vodou tak, aby se pohyboval, aby ani nevyplaval, ani neklesal ke dnu. No, sranda u toho byla.*“¹⁶⁸ Jak již bylo řečeno bazén využívali také vodáci. „*To bylo vlastně na podzim nebo v zimě, se chodilo do bazénu. Plavání, nějaký ty hry, puky se házely do vody, nebo nějaký ty hlouposti, takže je vytahovat, prostě trénování.*“¹⁶⁹

4.4.2 Závody a výsledky klubu

Existoval rozpis povinných závodů pramic. Tyto závody se nazývaly P5, tedy pramice s pěti osobami. Závody na pramicích se jezdily převážně na Orlici. „*Jezdila se Orlice, ta byla povinná, ale krásná, protože tam pouštěli z přehrady vodu, takže to nebyla žádná šutriáda, tam na ty Orlici to bylo úžasný.*“¹⁷⁰ Dále se dle vyprávění narátora RH jezdil Radotín nebo Řevnice. Vodáci se pochopitelně účastnili také mistrovství republiky. „*Byli jsme třeba na mistrovství republiky v Hodoníně, to jsme tenkrát Vejtraskou jeli až do Hodonína. To jsme jeli od rána do večera.*“¹⁷¹ Dle vyprávění narátora RH povinných závodů na pramicích bylo čtyři až pět ročně.

Zbylé závody se jezdily na kánoích a kajacích, a jednalo se o Vodácké závody tělesné zdatnosti (VTZ). Na své závodní období vzpomíná opět narátor RH: „*Tenkrát na vodu jezdil málokdo, to začínalo. V té době, kdy se začínalo, se tady začínaly stavět první laminátové lodě, tak nás jezdilo z celý republiky 150, 200 lidí, a pak se to pomalinku nabalovalo a nabalovalo, pak už to byl jako masový.*“¹⁷² Závody VTZ se jezdily na Hamerském a

¹⁶⁷ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁶⁸ Ibid.

¹⁶⁹ Rozhovor s narátorem Michalem Hanzlem ze dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁷⁰ 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁷¹ Ibid.

¹⁷² Ibid.

Vavříneckém potoce, dále potom na řekách Teplá, Střela, Vltava, Otava, či Kamenice a sezóna se poté ukončovala na Botiči, kde se zamykala voda.

Co se výsledků týče, úspěchy slavil klub jak na pramicích, tak i na závodech VTZ. *„Úžasnej výsledek byl tenkrát na mistrovství republiky v pramicích, tam jsme byli druhý, tam to bylo 76, 77. A tam byl nejlepší výsledek. Jinak z těch umístění jako klubovejch Řevnice, Radotín pravidelně třetí, tam to bylo jedno, jestli byli mladí kluci, nebo jsme pak jeli za chlapi, pak už se to tedy ani nejezdilo. Ta konkurence v té době byla i tak úžasná, třeba Žamberáci a Pražáci, stará plavba, tak ti třeba v chlapech byli bezkonkurenční, ti se opravdu jednou týdně sešli, zatrénováli si, a pak to na té vodě tak vypadalo, Žamberk pravidelně vyhrával co mohl.“*¹⁷³ Vzpomíná na sportovní konkurenci narátor RH.

Oproti závodům na pramicích se závody VTZ nejezdily na umístění, ale na body. Dala se tedy vyjet výkonnostní třída jedna až tři. Na své výsledky ze závodů VTZ vzpomíná narátor RH: *„Já jsem vlastně z Hameráku a Vavřince, ty první léta těch 76, jsem měl vyježděnou tak počítám dvojku, protože tenkrát jsem to tam zmastil. Za dva roky na to, když už jsem věděl o co go, tak to z Hameráku a Vavřince mám vyježděnou jedničku první výkonnostní, takže dobrý to bylo, to nás bylo tenkrát, ještě někdo se mnou, odtamtud jsme byli velmi úspěšní, tam to bylo báječný.“*¹⁷⁴

Na své výsledky vzpomínají také oba zástupci nejmladší generace, kteří do klubu vstoupili ke konci sledovaného období. *„Úspěch byl ten, že jsme se zúčastnili, nebyl to ten, jak bych to řek na bednu, ale určitě nebyly takový ty ambice, co jsme byly tyhle ty lodičky, byly lepší, tak to prostě je.“*¹⁷⁵ *„Úspěch? To si moc nepamatuju, já myslím, že ne, my jsme nebyli z těch, který jeli na vítězství, jsme byli ty druhý, spíš poslední. Na vítězství ne, fakt nemám jedinou medaili, a nikdy nám to nevadilo,“*¹⁷⁶ dodává narátor MP se smíchem. Z vyprávění nejmladších narátorů je tedy patrné, že na konci sledovaného období nedosahoval klub takových výsledků, jako v období předešlém.

¹⁷³ Ibid.

¹⁷⁴ Ibid.

¹⁷⁵ Rozhovor s narátorem Michalem Hanzlem ze dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁷⁶ 2. Rozhovor s narátorem MP ze dne 12. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

4.4.3 Memoriál Jiřího Dynebýra

Na počest některých členů klubu se pravidelnou akcí stalo konání memoriálů. *„To byla ta parta stará, tak se vždycky dvakrát za rok dělalo nějaký výročí někoho, začlo to s nějakým Dusem, to se jezdilo na Řehačku a tam bylo 15,20 lodí, dokonce jsme odchytili nějaký Pražáky, tak se jim to zalíbilo.“*¹⁷⁷ Dle vyprávění narátora Václava Marváňka, který jako jediný z narátorů vzpomíná na tento memoriál, se tato společenská událost pořádala pouze pár let. Mnohem významnější byl pro klub Memoriál Jiřího Dynebýra. Pan Jiří Dynebýr byl jedním z aktivních zakladatelů tohoto klubu. Majitel a stavitel kajutových lodí, který zemřel v roce 1975. Na memoriál Jiřího Dynebýra vzpomíná narátor Václav Marvánek: *„No a pak jsme udělali, když Jirka Dynebýrů umřel, on tedy postavil asi osm lodí, a když zemřel, (...) to se ještě mohlo na soutok na Jizeru, teď je tam zákaz plavby, tak jsme tam dělávali vždycky Regata Jizera, Regata – Memoriál Jirky Dynebýra, jo.“*¹⁷⁸ Závod začínal slavnostním nástupem u vlajkoslávy. *„To byly slávy. Průvod tady do Toušeně, já nevím, kdy to bylo někdy v dubnu, tak byl průvod, hlavně když se dávala loď na vodu, tak se dávala vždycky rúčo, žádněj traktor, na špičce musel bejt sud piva, šli okolo s kytarama, hráli, přes náměstí se to tlačilo, tady dolů k přívozu. Sranda byla, teďka říkám, teď nic takovýho pro ty lidi tady není.“*¹⁷⁹

Pokračovalo se minutou ticha, kdy se uctila památka Jiřího Dynebýra. Poté následoval výklad trati. Jezdil se slalom na motorových člunech, který byl doplněn jízdou na pramici. Na břehu se poté plnily branné prvky jako je plížení, střelba, hod granátem nebo běh.¹⁸⁰ *„Oni tam u toho snad házeli granátem, stříleli vzduchovkou, takovej připitomělej brannej závod, no, ale ta voda tam bylo u toho, no tak bože, že když je člověk mladej, tak je mu jedno co dělá, to si uvědomí až pak, ne,“*¹⁸¹ vzpomíná na tento závod narátor Vladimír Lorenc se smíchem. Závodů se účastnilo většinou kolem deseti posádek. Celý závod byl poté ukončen slavnostním nástupem u vlajkoslávy.¹⁸²

¹⁷⁷ Rozhovor s narátorem Václavem Marváňkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁷⁸ Ibid.

¹⁷⁹ Ibid.

¹⁸⁰ BRADÁČ, Richard. Memoriál J.Dynebýra Regata Jizera 1982. *Čelákovický zpravodaj*, 1982, říjen, s. 4

¹⁸¹ 1. Rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁸² BRADÁČ, Richard. Memoriál J.Dynebýra Regata Jizera 1982. *Čelákovický zpravodaj*, 1982, říjen, s. 4

Závodů se účastnili nejenom vodáci a motoráři, ale také potápěči, ti dělali vodákům na většině závodů zázemí. „*My jsme třeba, když se to jelo na Jizeře, tak my jsme tam z potápění dělali na jezechách záchranu, kdyby se někomu něco stalo, abysme jim pomohli z vody.*“¹⁸³ Na takovéto závody, které se jezdily především na již zmiňované Jizeře ale i na Labi, vzpomíná další z potápěčů, narátor FS: „*Protože vodáci jezdili na kajakách a na kánoích, jezdili tu Jizeru, tak to bylo, vždycky celej den to jelo, to jelo jedno za druhým, takže kdyby na těch nějak přejích nebo něco, (...) tak jsme tam byli to zabezpečovat. Připravený celej den v neoprenu oblečený a čekali na to, kdy se někdo udělá.*“¹⁸⁴

V návaznosti na vzpomínku na tento memoriál je zřejmé, že společenské akce byly pro klub velmi důležité. Docházelo k pravidelnému společnému trávení volného času v rámci klubu, k utužování vztahů jednotlivých členů, a v neposlední řadě k aktivní účasti všech složek klubu při pořádání takovýchto akcí.

4.4.4 Memoriál Jany Šafrové

Tento závod, který se konal vždy v září se bohužel pojí s tragickou událostí. Tato tragická událost se stala v roce 1979 na řece Otavě, a to na jednom z letních putovních táborů, které klub pro své svěřence pořádal. „*My jsme vyjžděli vždycky z Annína, projeli jsme defacto před Sušici a tam byl poškozenej jez a my jsme ho nejezdili, tam byl zákaz se k němu přibližovat, protože vedoucí okoukli a řekli ne, bude se přenášet, tak se to přenášelo.*“¹⁸⁵ Na tuto nešťastnou nehodu s pochopitelným smutkem v hlase vzpomíná narátor RH, který byl očitým svědkem tohoto neštěstí: „*Tenkrát se stalo takový neštěstí, že holky, protože tam bylo trošku vody, a ten jez je táhnul, ne jez, je propust a jez, a ony si najely k těm kozám u tý propusti moc blízko, a ono je to stáhlo a ony se tam holky propadly do toho jezu. Jelikož byl hodně poškozenej, tak defacto tam zmizela celá loď, a z těch dvou holek vyplavala akorát jedna, a ta druhá se nám tam utopila. (...) Před našima očima. My jsme tam teda do toho jezu skákali, zkoušeli jsme je najít, ale ne to (...). Prostě to byla katastrofa, taky jsme to hned po vyšetření všeho sbalili, a jeli jsme do Čelákovic.*“¹⁸⁶ Ve vzpomínkách na svoji kamarádku pokračuje narátor RH dál: „*Neskutečně skvělá, báječná, kamarádká holka, jo, voda byla*

¹⁸³ 1. Rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁸⁴ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁸⁵ 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁸⁶ Ibid.

*její živel. Ona nejezdila chvíli, ona na ty vodě jezdila už dlouho, ona byla šikovná, ona uměla, nebyla žádnéj začátečník, měla cit pro vodu, s ní se dalo pracovat. Ty jsi řekla a ona to udělala, byla dřič, ta když jela s holkama závody na pramici, tak když vzala za pádlo, tak je hnala. Ona byla úžasná.*¹⁸⁷

S povzdechem a se stále patrným smutkem v hlase, poté pokračuje: *„Takže za celou tu existenci toho klubu bohužel se stalo nám, že tenkrát se Janina utopila, no. Mě bylo takových nákejch 17 let.*¹⁸⁸ Dle narátora se poté na počest Jany Šafrové konal Vodácký závod branné zdatnosti memoriál Jany Šafrové. Tento závod se jezdil po dobu několika let, a to na soutoku Labe s Jizerou, kde se začínalo buď v Benátkách nad Jizerou nebo v Předměřicích.

4.4.5 Neckyáda

Čelákovický vodácký klub nepořádal pouze výše zmíněné memoriály, ale další společenskou akcí byla Čelákovická neckyáda. Tato akce se konala po dobu několika let, zejména na začátku sledovaného období. 1. ročník se konal v roce 1974. Jak dokládá kronika klubu, zmínka o této události byla dokonce uveřejněna také v denním tisku Mladá Fronta z června 1974.¹⁸⁹

Neckyády se aktivně účastnil jediný z narátorů, narátor RH. *„Pamatuju tři, ta neckyáda se dělala ve spolupráci se základní organizací těch svazáků.*¹⁹⁰ Pokračuje v popisu místa konání a průběhu samotného závodu. *„Ta se jezdila tady na tom slepým rameni, protože v té době neběžela žádná elektrárna ve mlejně, takže tady ta voda jenom protejkala přes stavidlo. Tady se před Teskáčem, tam byl start a u můstku byl konec. Jezdilo se nejdřív jako závod na rychlost a pak byl konečnej průvod, kdy se jezdilo jako maškarní. Boj s dřevcema, už si vzpomínám. Měla jsi dřevce na konci obalený s tím, aby jsi neublížila a strkali se, kdo dýl vydrží,*¹⁹¹ ukončuje narátor RH vzpomínku na tento netradiční závod. V současné době se neckyáda již nejezdí, ale dle vyprávění většiny narátorů, ačkoli se tohoto závodu osobně neúčastnili, by byli pro jeho obnovení.

¹⁸⁷ Ibid.

¹⁸⁸ Ibid.

¹⁸⁹ Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice

¹⁹⁰ 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁹¹ Ibid.

4.5 Společenské a jiné akce klubu

Dle vyprávění všech narátorů byl největší společenskou událostí klubu Námořnický karneval. Na ten ples chodili všichni rádi. „*Legenda, na ten nebyly lístky, na ten se normálně sháněly lístky pod rukou, protože když měl bejt Námořnickej karneval, tak to bylo něco úžasnýho.*“¹⁹² „*Vlastně to byl ples, vodácký ples byl jako maškarní, kdo chtěl tak masky, většina vodáků měla uniformy, kapitánský. Já tam přišel jednou jako admirál, Venca měl jenom kapitánský, takže byla taková sranda*“¹⁹³, dodává narátor Jan Urban se smíchem. Ples se vždy zahajoval výstřelem z námořnického děla: „*Tam vždycky tyhle dědkové přitáhli kanón a vystřelili z kanónu, když to začínalo, měli mosaznej kanón, to vyrobili v Tosu.*“¹⁹⁴ „*Oni napouštěli acetylenem na tlačanky, to tam strčil do toho, to tam zapalovali. Já už nevím, kdo je napouštěl, kdo je plnil. Taky tam byl ještě Pepek námořník.*“¹⁹⁵ Již několikrát zmiňovaný zakládající člen klubu, pan Jirí Dynebýr, „*kreslil nádhernou výzdobu na všechny vodácký bály,*“¹⁹⁶ včetně pozvánek.

Jak již bylo řečeno, plesu se účastnili všichni členové klubu, ze všech sekcí, „*všechno to prostě fungovalo automaticky, samozřejmě, prostě jednou za rok byl ples, tak byl ples, maškarní, takže tam jsme se zase všichni sešli.*“¹⁹⁷ Všichni se také podíleli na přípravách. S výzdobou pomáhali i ti nejmladší: „*To bylo všechno na Teskáči, ta výzdoba, ty malovaný blbosti.*“¹⁹⁸ Tato výzdoba se převážela do kulturního domu: „*Tam se to vozilo, pomáhali jsme to tam rozvěšovat.*“¹⁹⁹

Pořádání plesu bylo pro klub finančně výhodné. „*Musel se zaplatit sál a hudba, to nebyly tenkrát takový peníze, a veškerý peníze, šly na výtěžek klubu, to určitě. To šlo. Hlavně tombola dělala hodně, a vstupenky. Určitě to za komunistů dalo docela dost peněz, protože nebyl ten kulturák na pronájem tak drahej a hudba se taky dala sehnat. Určitě to vycházelo*

¹⁹² 3. Rozhovor s narátorem RH ze dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁹³ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁹⁴ 2. Rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 18. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

¹⁹⁵ 2. Rozhovor s narátorem MP ze dne 12. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁹⁶ 3. Rozhovor s narátorem RH ze dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁹⁷ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁹⁸ 2. rozhovor s narátorem MP ze dne 12. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

¹⁹⁹ Ibid.

dobře, protože s tím se na výročních schůzích vždycky počítalo, s finančním příjmem z bálu. ²⁰⁰

Tyto plesy se již bohužel několik let nepořádají. S nostalgií v hlase vzpomíná narátor Jan Urban: *„Myslím, ale že to spoustu lidí mrzí, hlavně těch starších, ty už pomaloučku taky odešli, taky už nejsou mezi námi, a ti noví, ti mladí, ti už k tomu plesání netíhnou. To je škoda, ty plesy byly hezký.* ²⁰¹ První ples se uskutečnil v roce 1972 v místním kulturním domě, přičemž ten poslední se uskutečnil na tom samém místě, a to v roce 2012. Důvody k ukončení pořádání této společenské akce objasňuje opět narátor Jan Urban: *„Aby se to krylo, aby se to nemuselo dotovat, protože za sál chtěli velký peníze, muzika chtěla velký peníze, a i když přišlo dost lidí, tak se nevybralo tolik peněz, aby se to pokrylo všechno.* ²⁰² Dle vyprávění narátora je tedy zřejmé, že důvodem zrušení pořádání této společenské události nebyla ani tak její organizace, jako důvody finanční.

Čelákovický vodácký klub pořádal během roku i další společné akce, a to nejenom pro členy klubu, ale i pro veřejnost. Mezi tyto události patří odemykání a zamykání Labe, které se konalo vždy na jaře a na podzim, *„prostě tradice.* ²⁰³ *„No to se více méně dělá tak, od rána už je aktivita klubu,* ²⁰⁴ *„to jsme vozili cizí děti, aby zase nabrali nějaký nový,* ²⁰⁵ *„to jsou závody takový.* ²⁰⁶ Vše končí tím, že se Labe na jaře odemkne nebo na podzim zamkne, a koná se zábava. *„Někdy se tam udělalo prase, takže jsme tam poseděli a poklábosili, tak to se tam vždycky sešlo na Teskáči,* ²⁰⁷ většinou za doprovodu kapely. Odemykání a zamykání Labe se v podobném duchu koná dodnes.

Další akcí pro veřejnost, kterou vodáci pořádali a stále pořádají je takzvaný Vejšlap jarním Polabím. *„Je to pro rodiny s dětma, kde se pořádají různé soutěže, u každý ne cílový, ale kontrolní stanice je pro děti nějaká soutěž a pak je občerstvení, a pak je večer ještě nějaká*

²⁰⁰ 2. Rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 18. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky.

²⁰¹ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²⁰² Ibid.

²⁰³ Rozhovor s narátorem Václavem Marvánkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²⁰⁴ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²⁰⁵ Rozhovor s narátorem Václavem Marvánkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²⁰⁶ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²⁰⁷ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

hra, zábava, opékání buřtíků, pokud je počasí samozřejmě,“²⁰⁸ připomíná tuto akci narátor Jan Urban. Ten se této společenské události účastnil a stále účastní nejenom jako organizátor, ale i jako „vejšlapník“.

Další akce pro veřejnost byla pořádána sekci potápěčů. V roce 1984 se v Kulturním domě Čelákovice konala výstava potápěčské techniky. K vidění byly: „*Běžné sportovní neoprenové obleky naši i zahraniční výroby, různé typy brýlí a ploutví používané ke sportovní činnosti. Bylo zde vystavené pouzdro pro podvodní fotografii i harpuny pro podmořský lov, dále profesionální obleky používané při pracích pod vodou. Atraktivním exponátem byl těžký potápěčský skafandr od firmy SIEBE – GORMANN z roku 1932, který oživoval vzpomínky na přečtené Verneovy romány.*“²⁰⁹ Výstava se konala pro veřejnost, ale zejména pro školáky, kterým se nejvíce líbily speciální potápěčské nože a další přístroje jako hloubkoměry, hodinky a manometry používané pod vodou. Dle doložených dokumentací, včetně návštěvní knihy, připravili potápěči výstavu pro více jak 700 účastníků.²¹⁰

Dále to byly besedy o potápění a moře plavení. Tyto besedy se konaly v Městském muzeu, které se nachází v Čelákovické tvrzi. „*To sezvali, ani nevím, kdo to spunktoval, to bylo pro veřejnost,*“²¹¹ vzpomíná na besedy narátor Vladimír Lorenc. „*To bylo strašně zajímavý. To byly takový dvě nejzajímavější besedy, co jsem zažil.*“²¹² První beseda byla s veslařem, jachtařem a mořeplavcem Richardem Konkolskim. „*On první z našich přeplaval Atlantik na plachetnici. On byl z Ostravy, ale byl to Polák více méně, ale ostravskéj. A daleko před tím než utek do Ameriky, tak tady dělal besedu.*“²¹³ Druhá beseda byla s potápěčem Janem Trůnečkem, na základě Expedice Korál a byla „*zase o potápění v Rudým moři za komunistů. To se dostali, teď nevím odkud on byl, z jakýho byl města, tam byl klub a oni si nějak prosadili, že se byli potápět na dlouho v Rudým moři, za komunistů. A potom dělal besedy potápěčům po republice, jako kdo o to měl zájem.*“²¹⁴

Nelze v této kapitole nezmínit a opomenout společenské akce té doby. Mezi ně patřila pochopitelně účast v prvomájovém průvodu, kterého byl Čelákovický vodácký klub také

²⁰⁸ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²⁰⁹ SAMOCHIN, Pavel, KRUPKA Jan. Výstava potápěčské techniky. *Čelákovický zpravodaj*, 1984, září, s. 2

²¹⁰ SAMOCHIN, Pavel, KRUPKA Jan. Výstava potápěčské techniky. *Čelákovický zpravodaj*, 1984, září, s. 2

²¹¹ 2. Rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 18. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²¹² Ibid.

²¹³ Ibid.

²¹⁴ Ibid.

součástí. Své pocity k těmto tehdejší událostem vyjadřuje narátor RH: „*At' si říká, kdo chce co chce, byla to povinnost, kdo prostě chtěl být vidět, a odpovídat ty normě tehdy nastavený, tak prostě do toho průvodu musel. Bylo jedno, jestli jsou to tenisti, kdokoli, všichni museli.*“²¹⁵

4.6 Mimo hranice Československa

Jak již bylo řečeno, čelákovičtí vodáci, kteří jezdili jak na pramicích, tak na kánoích, využívali ke svým tréninkům, závodům, ale i táborům české a moravské řeky a potoky. V menší míře využívali také slovenské řeky. „*Byl jsem na Hornádu, na Váhu, tam jsme byli. Tady se za hranice nejezdilo v té době.*“²¹⁶

Také motoráři se pohybovali pouze na území Československa. Jejich oblíbenou destinací byl v letech 1975-1982 Veletov, „*nad Kolinem, takový jezera tam byly, než tam udělali náskou hráz, pak jsme se tam nemohli dostat. Takový krásný velikánský jezera tam byly. Tam byla krásně pláž, prostě paráda. Na dovolenou jsme tam jezdili celá parta na 14 dní. Plno dětí tam bylo, dovolená, no. A tam jsme prostě trávili s těma mladejma klukama, a to jim bylo 8 let.*“²¹⁷

Jediní, kdo měli možnost vyrazit za hranice tehdejšího Československa, byli potápěči. „*Naše nejdelší cesta v roce 1987 byla do Chorvatska, tenkrát ještě do Jugoslávie, kde jsme jeli našim klubovým autobusem ještě starým RTO, a tam jsme se vlastně potápěli dost málo, protože ty podmínky, tenkrát jugoslávští policajti a celníci nás nechtěli pouštět, tak jsme se tam potápěli na černo, takzvaně.*“²¹⁸ Vzpomíná narátor Jan Urban, který se zájezdu osobně účastnil. Zbývá dva potápěči se bohužel nemohli zájezdu účastnit. Narátor FS vzpomíná takto: „*Já jsem v ty Jugoslávii osobně nebyl, protože jsem nedostal devizovej příslib. Proto jsem tam nebyl. Co ho dostali, tak tam jeli, jela tam celá parta, byli tam i s rodinama, takže to byl zájezd pěkněj. (...). Na toho Rťáka starýho to byla dost velká cesta.*“²¹⁹

²¹⁵ 2. rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²¹⁶ Ibid.

²¹⁷ Rozhovor s narátorem Václavem Marvánkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²¹⁸ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²¹⁹ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

Tento autobus řídil narátor Jan Urban, který ve svém vzpomínání na tuto výpravu pokračuje: „*Ten zájezd, co jsme byli v tý Jugoslávii tenkrát byl i s rodinama, já jsem tam měl svoje děti všecko, ale na druhou stranu můžu říct, že to nebylo až tak povedený, protože spousta lidí se nedohodli kam chceme jet, a jelikož jsem byl řidič jenom jeden, tak mě furt uháněli, abychom někam jeli, no a člověku se také vždycky nechce.*“²²⁰ Po této zkušenosti se potápěči domluvili na tom, „*že budou jezdit jenom potápěči bez manželek. Říkám, byl to takovej rodinnej zájezd. Takže jsme potom řekli, že budeme jezdit jako potápěči sami, a rodiny ať si jezdí každej sám na rodinou dovolenou.*“²²¹ Jakmile ale pokračuje narátor Jan Urban ve vzpomínání na tento zájezd, začínají převažovat ty hezčí vzpomínky: „*Ale zase byly zážitky na který se nezapomíná, potápěli jsme se i v noci, moře bylo plný života oproti dnešku, kdy už tam život skoro žádnéj není. Ale jo, na tu dobu to bylo hezký, autobus vydržel tam i zpátky.*“²²²

Potápěči nenavštívili pouze tehdejší Jugoslávii, ale jezdili také do východního Německa, potápět se na jezera, například na jezero Helenesee, „*kde se nám v 80. letech líbilo. Jinak se jezdilo po Čechách a jezdilo se po lomech. Lomy byly velice zajímavé, nejhlubší lom, kde jsem byl, byl lom Svobodné Heřmanice.*“²²³ Na tehdejší možnosti potápění se v Československu, vzpomíná také narátor FS: „*No ale jezdili jsme se potápět i sami, jako na Lhotu, nebo jsme se jezdili potápět tamhle k Jičínu, na Kumburský Újezd, ale to už bylo všecko jenom tady v tý sladký vodě, nebo v nákej těch jezírkách, v zatopenej lomech jsme se potápěli, aby jsme si trošku oživilo to potápění, no akorát že se nedalo jet do moře, no to prostě nešlo tenkrát.*“²²⁴

²²⁰ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²²¹ Ibid.

²²² Ibid.

²²³ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²²⁴ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

4.7 Mezilidské vztahy v klubu, spolupráce s ostatními oddíly

4.7.1 Uvnitř klubu

Jak již bylo řečeno, specifikem Vodáckého klubu v Čelákovících bylo jeho rozdělení na několik sekcí. Ale jak to vypadalo uvnitř klubu, kde se klub dělil na několik oddílů, a tyto oddíly musely spolu nějak fungovat a spolupracovat? Ke vztahům nejenom ve svém oddílu, ale i ve spolupráci s dalšími sekcemi klubu se vyjadřují všichni oslovení narátoři.

Dle vyprávění Václava Marvána, zástupce motorářů a zároveň majitele kajutové lodě, to byla právě dobrá parta, která ho do tohoto klubu přivedla.

Vodáci, v mém výzkumném vzorku se v této sekci jedná o tři zástupce dvou generací, jsou dalšími, kdo vzpomínají na vztahy v klubu. Jako první vypráví narátor RH, který se pohyboval v klubu jako dorost, tedy jako svěřenec, a poté sám jako trenér: „*Úplně úžasný, já nevím čím to bylo, ale ti špatní s náma nevydrželi, ti se oddělili sami. Vždycky vydrželi jenom ty skalní, když jsme byly my děti. Pak jsem to viděl z pohledu vedoucího a už to bylo jiný, protože a jelikož v té době i ty děti se prostě měnily, začaly fňukat, málokdo byl pro partu, a musela jsi být opravdu částečně ohleduplná, a částečně nekompromisní a pak se to vyvrátilo samo.*“²²⁵ Přináší narátor RH pohled ze dvou stran na vzájemné vztahy uvnitř klubu.

Při vedení mládeže převzal zkušenosti od svých trenérů, na jedné straně to byla přísnost „*tím že jsem chvílema byl fakt tvrdý, nekompromisní a nedělal jsem rozdíly. Prostě jsem řekl všichni, nikdo jste se nepřiznal, tak všichni, a to jsme jim dal třeba 100 kliků.*“²²⁶ Na druhé straně to byla férovost, „*ty kliky jsem dělal s nima, teda ne že ne, a ty slabý kusy se oddělily, protože když na to neměl fyzicky, tak se oddělil sám, a oni si to pak vyřídili mezi sebou.*“²²⁷ Když se poté se svými svěřenci setkal: „*Když po letech někdo vzpomínal, tak nikdy že by ve špatným i ty holky, když potom vzpomínaj, tak žádná neřekne, že by to bylo špatný.*“²²⁸

Za vodáky vzpomíná narátor Michal Hanzl, svěřenec narátora RH, který byl sám v devadesátých letech také trenérem. „*Tam to všechno bylo na pohodu, akorát prostě se*

²²⁵ 3. Rozhovor s narátorem RH ze dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²²⁶ Ibid.

²²⁷ Ibid.

²²⁸ Ibid.

nám to potom trošku rozsypalo, protože jsme měli jiný rodiny, vazby, ženitba, pak to šlo jakoby stranou.“²²⁹

Poslední za vodáky vzpomíná narátor MP, také svěřenec narátora RH. „*Vztahy normální jako všude, ten se bavil s tímhle, tenhle s tímhle.*“²³⁰ Vzpomíná také na vedoucího. „*Bejval férovej. Vždycky klikoval s náma, to jako jo, to se musí nechat, žádný, že, dej si dvacet, hezky s náma.*“²³¹ Od něho také převzal vodácké základy: „*Tak ten nám to ukazoval, to jsme zkoušeli blbosti jako vylehnout, to nás naučil on.*“²³²

Jako první z potápěčů popisuje vztahy v klubu narátor FS: „*Žádnou rivalitu, nikdy nic, nikdy nebyly s nikým žádným problémy, nic, prostě jsme tam byli, a jsme společná parta a jeden druhému co kdo může, tak mu pomůže, pokud je to v jeho silách a nekouká se na nic jinýho, prostě jsme parta.*“²³³ Neopomíná také popsat své pocity ohledně vztahů mezi jednotlivými sekcemi. „*Když je to potápěč, nebo je to vodák, nebo je to motorář, tak je to úplně jedno, žádný problém s nikým nebyl. Nepamatuju, že by někdo někoho napadl jako že je vodák a my jsme potápěči.*“²³⁴

Obdobné pocity a zkušenosti sdílí za potápěče narátor Jan Urban: „*Pro mě to znamenalo prostě fajn lidi. Říkám, některé jsem měl radši, ale myslím si, že jsme byli dobrá parta, celou tu dobu, když jsme někam jeli. Neznám, že by byl nějaký problém, že by jsme se hádali, nebo pohádali na nějakým zájezdu, že by jsme se pohněvali, to nepamatuju. Vždycky, kdo měl nějaký problém, tak se to řešilo vždycky společně. Myslím, že jsme parta byla dobrá, nebo jsme ještě pořád.*“²³⁵ Doplnuje také svůj pohled na vztahy mezi sekcemi klubu: „*Já jsem se všema vycházel velice dobře, jak s vodáka, tak s motoráře. Já jsem více méně přišel do styku s těma motorářema, ty co měli ty kajutový lodě, a ti co jezdili na těch lodičkách, no tak ty se sbalili, těm jsem vždycky zapřál štědr za autobus, a odvez jsem je,*“²³⁶ dodává narátor Jan Urban, který v klubu působil nejenom jako potápěč, ale také jako řidič autobusu.

Sekci potápěčů uzavírá vzpomínkou na vztahy v klubu narátor Vladimír Lorenc. „*Dobrý, nemůžu říct nic. Samozřejmě, že tam docházela k nějakým sporům.*“²³⁷ Pokračuje ve

²²⁹ Rozhovor s narátorem Michalem Hanzlem ze dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

²³⁰ 2. Rozhovor s narátorem MP ze dne 12. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

²³¹ Ibid.

²³² Ibid.

²³³ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

²³⁴ Ibid.

²³⁵ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

²³⁶ Ibid.

²³⁷ 2. Rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 18. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

vzpomínání na vztahy mezi jednotlivými sekcemi klubu, kdy si dle jeho vyprávění každý hájil svoje zájmy, což bylo dle něj pochopitelné. „*Dědkům se nelíbilo jak se chová mládež k materiálu, že jo a těmhle zase tohle, a víc peněz. Těžko říct, no, každé svým způsobem myslel na svoji odbornost, ti motoráři mysleli na sebe, ty mysleli zase pro děti, aby měli peníze na činnost na těch pramicích. My jsme jenom potřebovali tam místnost na kompresor, kompresorovnu, tak to jsme tam získali, vyčlenili nám malinkou, my jsme jinak nic nepožadovali.*“²³⁸ Z jeho vyprávění vyplývá, že docházelo k dohadům typu: „*Proč nemůžeme mít klubovnu pro tyhle, a proč zase pro tyhle, a proč se má topit tam. To nevidím jako zásadní, samozřejmě, že jsme se hádali na schůzích, jako normálně,*“²³⁹ vždy se prý dalo rozumně dohodnout.

4.7.2 Spolupráce s ostatními kluby

Jelikož Čelákovický vodácký klub má své působiště na Labi, kde se nachází mnoho dalších klubů, je pochopitelné, že docházelo také ke spolupráci právě s podobně zaměřenými oddíly. Za majitele kajutových lodí na spolupráci s ostatními kluby vzpomíná narátor Václav Marvánek, kdy dle něho docházelo ke spolupráci: „*S celou republikou, Děčín, Litoměřice, Lovosice, Roudnice nad Labem, tady nahoře už nebylo nic, jenom Čelákovický, a potom Praha – Kaučuk Kralupy, Arga Kralupy, Stará plavba Praha, přístav na Smíchově, a Tatran v tom Podolí. No a občas jsme zajeli nahoru, na Slapskou přehradu, tam byly taky nějaký loděnice. No a kterýkoli lidi jsou po Praze s náskou velkou lodí, tak jsme kámoši, prostě se všema.*“²⁴⁰

Potápěči spolupracovali především s Nymburským policejním sborem. „*Když se něco dělo na Labi, a byly nějaký problémy, když se něco stalo, bohužel se stalo, že byly osoby utonulý, i u nás u jezera ve Lhotě byly utonulý, tam jsme právě spolupracovali s Nymburským policejním sborem, ti měli potápěčskou základnu v Nymburku.*“²⁴¹ Na spolupráci s dalšími potápěčskými kluby na Labi vzpomíná narátor Jan Urban: „*My jsme kamarádili ještě s Mělničákama, s Mělnickým klubem potápěčů, a Ústečákama, protože Pavel Samochýn,*

²³⁸ Ibid.

²³⁹ Ibid.

²⁴⁰ Rozhovor s narátorem Václavem Marvánkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

²⁴¹ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

kteřej přišel sem do Čelákovic, tak byl z Ústí, a tam byl v Ústeckým klubu potápěčů, tak jsme měli s Ústečákama takový freundschaft, a občas jsme se potkávali.“²⁴²

Co se týče vzdálenosti, tak nejbližším klubem na Labi jsou Brandýští vodáci. Co platilo pro vzdálenost, však dle vyprávění narátorů neplatilo pro udržování blízkých vztahů. „Brandýský vodáci to je zase úplně jiná odnož, já vím, že motoráři, chlapi, co maj kajutový lodě, s Brandýským nechtěli mít nic společnýho, že to je moc smetánka, že maj frňáky nahoru. Tam jako mezi ně se dostat, ne, ne, nemaj s nima dobrý zkušenosti.“²⁴³

Možná to bylo také tím, že v Brandýse nad Labem je oproti Čelákovickým slalomový kanál, určený přímo k tréninku na divoké vodě. Narátor RH si v mládí jako jediný vyzkoušel trénování přímo v Brandýse nad Labem. Jednoho dne mu totiž jeho čelákovičtí trenéři řekli: *My už tě nemáme co naučit, co s tebou? Co jít takhle jezdit někam jinam?*“²⁴⁴ Na to jejich překvapený svěřenec odpovídá: „*A kam? (...) My bysme pro tebe měli variantu. Hele je to jednoduchý, my jsme tě přihlásili do TSMky.*“²⁴⁵ Následuje opět reakce narátora: „*Co to je TSMka? Prostě jsem tě přihlásili do TSM do Brandýsa začneš chodit tam, za dva dny se tam máš hlásit na trénink. Tak jsem přestal chodit sem trénovat, s nima jsem jezdil na vodu, ale začal jsem jezdit v TSMce v Brandýse. V té době příprava pro Duklu, byla TSM – Tréninkové středisko mládeže, z toho se vybírali ti nejlepší a ti šli potom rovnou do Dukly.*“²⁴⁶ Poté ale přišla vojna a dle vyprávění narátora, se po vojně vrátil zpátky do Čelákovíc, kde působil již jako trenér. A jak on pohlíží na rozdíl mezi Čelákovickým vodáckým klubem a klubem v Brandýse nad Labem? „*V té době to bylo v Brandýse o tři levely jinde. Zase o jiných kolezích a o trenérech. Bylo to zase o tom, že v té době ten trenér, byl potom trenér reprezentace.*“²⁴⁷

Spolupráce však neprobíhala pouze s československými kluby. Vzpomíná potápěč Vladimír Lorenc: „*Jsme měli freundschaft s východníma Němcema.*“²⁴⁸ Na dovolené u jezera Helenesee, „*to je u Frankfurtu nad Odrou, a tam je lom uhelnej, kde je nádherná čistá voda, je tam hloubka 50 metrů skoro, mraky úhořů tam bylo,*“²⁴⁹ se čelákovičtí potápěči

²⁴² Ibid.

²⁴³ Ibid.

²⁴⁴ 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

²⁴⁵ Ibid.

²⁴⁶ Ibid.

²⁴⁷ 2. Rozhovor s narátorem RH ze dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

²⁴⁸ 2. Rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 18. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv

autorky

²⁴⁹ Ibid.

seznámili s vojenskými potápěči. „*Oni tam měli u toho jezera základnu, a nebylo jich tam moc, tak večer abysme přišli, a že my přineseme pití, a oni že mají jídla dost z armádních zásob. Pak jsme udělali freundschaft a oni sem jezdili, pak když skončili na vojně, tak sem jeli.*“²⁵⁰

Na oplátku byli poté čelákovičtí potápěči pozváni do východního Německa, „*to bylo na prvního máje nějaký delší svátky se to propojilo.*“²⁵¹ Bohužel na hranicích nastala komplikace, „*já jsem vez za autem ve vozejků lahve a všechno, kluci jeli, asi tři auta nás jelo, a východoněmecký celníci mě chytli s těma láhvema, takže otevřít vozejk, tak jsem otevřel vozejk. My jsme si koupili vozejk, zamykací víko za komunistů na věci a museli jsem se obrátit a zbytek dovolený jsme strávili ne na Lhotě, ale vedle v té vesnici. Naše ženy si myslely, že jsme ve východním Německu, a my jsme byli 6 km, 10km odsad', tam jsme jedli zásoby, vypili všechno alkohol a jeli domů,*“²⁵² doplňuje historku se šibalským úsměvem. Vzpomínku na tuto spolupráci a následné přátelství se smíchem uzavírá: „*Takže jsme měli freundschaft s klukama východoněmeckejma, rusky jsme se domlouvali, tak jak jinak,*“²⁵³ dodává opět se smíchem. „*Oni uměli rusky, my jsme se učili rusky, tak jsme se domluvili, v té době nebylo moderní všichni mluvit anglicky.*“²⁵⁴ Připomíná narátor Vladimír Lorenc tehdejší jazykové možnosti.

4.8 Současná podoba klubu očima narátorů

4.8.1 Současná podoba klubu

Narátori vzpomínají na časy minulé, a z tohoto důvodu se pochopitelně nevyhnou ani srovnání se současnou dobou. Většinou se shodnou, že už to není ono. Časy mění, lidé také. Nejvíce to vnímá a dotýká se to narátora RH, který se smutkem v hlase dodává: „*Zjišťuju , že sem nepatřím do týhle doby, ale opravdu, protože a jelikož, to co se za těch 30 let zkazilo,*

²⁵⁰ Ibid.

²⁵¹ Ibid.

²⁵² Ibid.

²⁵³ Ibid.

²⁵⁴ Ibid.

lidi, lidský vztahy, mezilidský vztahy, pohled na svět, to můžeš pořád jmenovat. Ať se na to já podívám obyčejnýma očima normálního člověka, tak je mi z toho strašně smutno.“²⁵⁵

Vodácký klub Čelákovice se proměnil v mnoha ohledech. Změnil se název klubu: „*Klub je teď kon vlastně náš vodáků, je to Čelákovický klub vodních sportů, dneska se to jmenuje I.Čelákovický klub vodních sportů a jsou sdružený, vlastně patří pod Český svaz tělesné výchovy (ČSTV).*“²⁵⁶ Klub změnil také status, „*jsme prostě příspěvková organizace, teďka klub žije z dotací.*“²⁵⁷ V neposlední řadě se změnilo také vedení klubu, „*ty staří co já pamatují odešli do důchodu všichni, a mladí, už to vedou trochu jinak, a hlavně mají úplně jiné podmínky protože sehnat dneska peníze není nic jednoduchého.*“²⁵⁸ Došlo také k přestavbě Tesco domu, tedy základny v Čelákovicích. „*To bylo všechno z té dřevotřísky, a teď je to všechno předělaný vyzděný takovýhle panely, nová elektrika, nová podlahy.*“²⁵⁹

Změny se tedy pochopitelně dotýkají všech sekcí klubu a jejich zástupců. Současnou situaci v klubu, a to za motoráře neboli majitele kabinových lodí upřesňuje narátor Václav Marvánek: „*Teď jsem zbyl sám, teď je tady asi 16 lidí novejších, někteří jsou tedy už členové.*“²⁶⁰ Při vzpomínce na staré časy v porovnání se současnou dobou dodává: „*Teď už to není ono, tam se udělaly takový dvojičky, trojičky, žádná parta už prostě neexistuje a je to více méně takovej rekreační sport.*“²⁶¹ S povzdechem dokončuje vyprávění o současné podobě majitelů kajutových lodí: „*Teď žádná zábava, nic. S Pražákama jo, ty jsou furt na starý vlně, ale tady v Čelákovicích to prostě upadá.*“²⁶²

Potápěči byli vždy okrajovou částí klubu, ale ani tato sekce se neobešla beze změn. „*Naše odnož potápěčů vlastně taky stárne, mladí nejsou a mladí vlastně potápěči jako takový jezděj na rekreaci a potápějí se jenom v moři a už to není taková pohoda jaká byla dřív.*“²⁶³ Je možné, že je to tím, že potápěči nikdy nevychovali mládež, „*nikdo to nechtěl dělat,*

²⁵⁵ 3. Rozhovor s narátorem RH ze dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

²⁵⁶ Rozhovor s narátorem Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

²⁵⁷ Ibid.

²⁵⁸ Ibid.

²⁵⁹ Rozhovor s narátorem Václavem Marvánkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

²⁶⁰ Ibid.

²⁶¹ Ibid.

²⁶² Rozhovor s Václavem Marvánkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

²⁶³ Rozhovor s Janem Urbanem ze dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

*protože to je nebezpečný a nikdo na to neměl ani chuť a čas se tomu věnovat, jako dětem.*²⁶⁴ S narátorem Janem Urbanem a Vladimírem Lorencem se ztotožňuje také poslední z potápěčů, natátor FS: *„Ted' jsme tady samý starší, žádněj mladej tady není. Nikdo k nám jako nepřišel, že by se přihlásil, no on by ho jako taky neměl kdo učit, dneska už je to o penězích. Takhle si zajistí, kde někdo učí potápěče, tak jim udělá nějakou výuku, no a za týden je z něho potápěč. No ale pak se taky stane že to neodhadne a je po potápěči.*²⁶⁵ Pohled na současnou možnost získání potápěčských zkoušek uzavírá narátor Vladimír Lorenc: *„Dneska jsou schopni kachlíkovým potápěčům přístrojový potápění udělat kdekoli, v Egyptě za tejdén, za poplatek za tejdén, jsou z nich potápěči, jo jak to pak vypadá si každej dovede představit, to není dobře, no,*²⁶⁶ dodává s vážností.

4.8.2 Výsledky klubu v roce 2023

V současné době se mladí vodáci, tzv. pádlíčkáři účastní mistrovství v rámci republiky, *„ty mají výsledky taky jako v republice, tam nejezdí nějaký mistrovství světa nebo něco.*²⁶⁷ Mladí motoráři jsou úspěšnější, ti se účastní mistrovství republiky, kde se v soutěži týmů v letošním roce umístil Čelákovický vodácký klub na předních pozicích. Mladé motoristy vede syn narátora Václava Marvána. *„No a tihleti mladí s těma malejma motorama, ty kvalifikace, tak když se první tři místa v republice dostanou, tak maj nárok jet do ciziny. Ted' byli v Abu Dhabi, byli v Petrohradě, ted' byli někde v Jugoslávii nebo kde.*²⁶⁸

V období 27.-30.7.2023 bojovala česká reprezentace o medaile, a to na mistrovství světa Formulu Future. Toto mistrovství se konalo v Chorvatsku ve městě Osijek. Jednalo se o závod motorářů v paralelním slalomu, kde dosáhla naše reprezentace skvělých výsledků. Z tohoto mistrovství přivezli jednu zlatou medaili, tři bronzové, v týmové soutěži získali opět prvenství.²⁶⁹ *„Jsou opravdu dobrý, mají opravdu dobrý výsledky, to je mistrovství Evropy, mistrovství světa a oni jsou fakt dobrý, já nevím do pátýho místa. A v takovýcho*

²⁶⁴ 1. Rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

²⁶⁵ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Archiv autorky

²⁶⁶ 2. Rozhovor s narátorem Vladimírem Lorencem ze dne 18. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²⁶⁷ Rozhovor s narátorem Václavem Marvánkem ze dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²⁶⁸ Ibid.

²⁶⁹ MARVÁNEK, Michal, 1. Čelákovický klub vodních sportů, z.s. Oddíl vodních motoristů. *Zpravodaj města Čelákovice*, 2023, září, s. 27

*soutěžích, tak je to opravdu významný. Já vím, že si to člověk moc nepřipouští nebo nesleduje, ale takhle když se tam sejdem, tak to slyšíme, kolikátý oni se umístili.*²⁷⁰

Na předních pozicích se pravidelně umísťuje také syn narátora MP. Ten reprezentuje klub také za sekci motorářů. *„Jo, sem tam přiveze nějakou medaili, Je to skvělý, je to super, je mistrem světa, už od nějaký třídy, kdy to vyhrál poprvé, paráda, dobrý, otázka, je jestli ho to bude bavit.*²⁷¹

Současné výsledky klubu sledují všichni nárátoři. Pohled na nastupující generaci a jejich výsledky uzavírá narátor Michal Hanzl, který již není aktivním členem klubu, ale jeho příznivcem: *„Řek bych že to je jakoby dobrý, že ty děcka se snažej, že ti nástupci, ti mladí jsou, a je to dobře, že to dál pokračuje. Ta snaha tady je, že prostě ten čelákovickéj klub pořád žije, i přes různá úskalí, co se děje, dobou a tak. Ale že ty děti jsou, a snažej se a baví je to, to je důležitý.*²⁷²

²⁷⁰ Rozhovor s narátorem FS ze dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²⁷¹ 2. Rozhovor s narátorem MP ze dne 12. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

²⁷² Rozhovor s Michalem Hanzlem ze dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová. Osobní archiv autorky

ZÁVĚR

Pro Čelákovický vodácký klub byla 70. a 80. léta velmi významná. Na počátku tohoto období dochází k samotnému založení klubu. V druhé polovině sledovaného období získává klub svoji stálou základnu, dále poté výcvikové středisko pro mládež ve Vlastějovicích. Čelákovický vodácký klub je svým založením a vnitřní strukturou specifický, a to z toho důvodu, že se skládá z několika sekcí neboli oddílů. Ve své bakalářské práci jsem si v první řadě kladla za cíl, obeznámit čtenáře s každodenností v tomto klubu, nahlíženou z pohledu jednotlivých členů klubu. Pomocí orálně historických rozhovorů, ve většině případů stále s aktivními členy klubu, jsem se snažila přiblížit vnitřní vztahy v klubu. V neposlední řadě bylo mým cílem zjištění, jakou roli hrálo toto trávení volného času v životě jednotlivých narátorů. Proč si k výběru trávení svého volného času zvolili právě tento sport či volnočasovou aktivitu.

Tato práce, jak jsem již předoslala v jejím úvodu, se skládá ze dvou částí. První část práce se zabývá metodologickými postupy, včetně kratší historicko-kontextuální části. V té se snažím nastínit počátky vodáctví, potápění, ale i vzniku a vývoje výroby motorových člunů u nás. Všechna tato zaměření byla součástí klubu. Z tohoto důvodu jsem v praktické části své práce oslovila narátory tak, aby se ve sledovaném období pohybovali v prostředí klubu. Brala jsem však ohled také na to, abych měla mezi narátory zastoupeny všechny sekce klubu. Na tyto sekce neboli oddíly se klub od svého založení až po současnost stále dělí.

Ačkoli nebylo mým primárním cílem popis vývoje klubu od jeho počátků až po současnost, nevyhnuli se narátoři srovnání doby minulé s dobou současnou. Přestože se vedení klubu od základu změnilo, všichni narátoři sledují výsledky současné mládeže klubu. V jejich úspěších ji podporují a fandí jí. Navzdory tomu, je z mnou provedených rozhovorů patrné, že většina narátorů považuje předešlou dobu jako tu lepší, než je doba současná. Toto srovnání se týká především mezilidských vztahů a možnosti a chuti trávit společně volný čas v rámci klubu. V neposlední řadě se toto srovnání nevyhnulo ani přístupu při vedení klubu.

Na základě mého výzkumu s oslovenými narátory, bych tyto vodáky označila jako „chlapy do nepohody“, kteří si umí poradit za každé situace, a které jen tak něco nesrazí na kolena. Zároveň, a to bylo pro mě novým zjištěním, se jedná o muže velmi manuálně zručné.

Tato přednost se dala využít právě ve sledovaném období, kdy nebylo běžné zakoupit vodácké vybavení. Je však nutno také zmínit, že se členové klubu potýkali s problémy při vedení a fungování klubu, jakým byly například starosti se získáním stálého zázemí klubu, kotvení lodí, získávání peněz pro klub atp. Členové klubu se také nevyhnuli jak vnitřním sporům, kdy si každá ze sekcí pochopitelně hájila své zájmy, tak typické regionální rivality s nejbližšími kluby.

Musím podotknout, že mnou provedený výzkum byl pro mě velmi přínosným. Utvrdila jsem se v přesvědčení, že když vás nadšení pro vodu jednou chytí, tak vás hned tak neopustí. Dalo by se říci, že láska k vodě je až celoživotní vášní. S narátory jsem prožila velmi emotivní vyprávění, ať se již jednalo o úsměvné historky nebo na druhé straně o smutný příběh s tragickým koncem. Z toho vyplývá uvědomění si, že i přes veškeré nadšení nelze řeku podceňovat. „*Řeka byla od pravěku partnerem dobrým i zlým.*“²⁷³ Voda je, a bude především přírodním živlem.

Závěrem lze říci, že když se ohlédnu za výzkumnou částí své práce, jsem ráda, že jsem si ke zpracování vybrala právě toto téma. Není mnoho prací, které se zaměřují na každodenní život vodáckých klubů. Tato práce ukázala, že každodenní život členů Čelákovického vodáckého klubu v době tzv. normalizace měl světlé i stinné stránky. Bylo by zajímavé ve výzkumu pokračovat, například se současnou generací klubu, či detailnějším srovnáním s dalšími vodáckými oddíly, a to nejenom na řece Labi.

²⁷³ SIEBERT, V. Sedm století města, Řeka, lidé, lodičky. *Čelákovický zpravodaj*, 1989, září, s. 3

POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY:

Literatura:

FRANC, Martin a KNAPÍK, Jiří. Volný čas v českých zemích 1957-1967. Praha: Academia, 2013. Šťastné zítřky. ISBN 978-80-200-2229-5.

NOVOTNÁ, Hedvika, ŠPAČEK, Ondřej a ŠTOVÍČKOVÁ, Magdaléna. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2019. ISBN 978-80-7571-025-3.

SLAVÍK, Herbert. *Naše léto & voda & loď*. 1.vyd.: WWA photo, 2021. 264. ISBN: 978-80-905398-5-3.

SOUKUP, Otto, ed. *Vodní turistika*. 1. vyd. Praha: STN, 1962. 155, ISBN: 27-019-62.

ŠTEMPROK, Karel a kol. *Vodní turistika*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1975. 252. ISBN: 27-035-75.

ŠTĚPÁN, Jan, HUBERT Miroslav. *Motorové čluny*. 1.vydání. Praha: SNTL, 1973. ISBN: 04-308-73.

VANĚK, Miroslav a MŮCKE, Pavel. Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie. 3. aktualizované a doplněné vydání. V Praze: Karolinum, 2022. Orální historie a soudobé dějiny. ISBN 978-80-246-533-58.

Periodika:

BRADÁČ, Richard. Memoriál J.Dynebýra Regata Jizera 1982. *Čelákovický zpravodaj*, 1982, říjen

MARVÁNEK, Michal, 1. Čelákovický klub vodních sportů, z.s. Oddíl vodních motoristů. *Zpravodaj města Čelákovice*, 2023, září

SAMOCHIN, Pavel, KRUPKA Jan. Výstava potápěčské techniky. *Čelákovický zpravodaj*, 1984, září

SIEBERT, V. Sedm století města, Řeka, lidé, lodičky. *Čelákovický zpravodaj*, 1989, září

ŠAJN, Josef. Odpracováno 11 367 hodin, aktivita ZO Svazarmu. *Čelákovický zpravodaj*, 1984, září

Kvalifikační práce:

HORÁKOVÁ, Jana. *Plán podpory rozvoje marketingových aktivit vodácké půjčovny ve Znojmě*. Praha, 2018. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu, Management. Vedoucí práce Josef VORÁČEK.

HRUŠKOVÁ, Marie. *Vznik a vývoj kanoistiky v Nymburce a Poděbradech se zvláštním zřetelem k práci s mládeží*. Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Katedra tělesné výchovy. Vedoucí práce Ladislav KAŠPAR.

KORDÍK, Tomáš. *Speciální pomůcky pro kanoistiku vozíčkářů s míšním poraněním*. Bakalářská práce. Praha, 2006. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu, Sporty v přírodě. Vedoucí práce Jan HRUŠA.

TESAŘOVÁ, Kateřina. *Prevence nehod a bezpečný pohyb na vodě v ČR* Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu, Sporty v přírodě. Vedoucí práce Petr NOVOTNÝ.

ŠIMICE, David. *Kvalita vody a vodácká turistika na vybraných západočeských řekách*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu, Sporty v přírodě. Vedoucí práce Jiří ŠAFRÁNEK.

ŠTUMBAUER, Petr. *Historie vodáckého areálu Lídy Polesné v Českém Vrbném*. České Budějovice, 2017. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Tomáš TLUSTÝ, Ph.D.

ŠUBOVÁ, Kristýna. *Sportovní kluby na Lipensku*. České Budějovice, 2023. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce prof. RNDr. Pavel TLUSTÝ, CSc.

ZIERIS, Matyáš. *Technika pádlování na kajaku ve sjezdu na divoké vodě*. Bakalářská práce. Praha, 2020. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu, Sporty v přírodě. Vedoucí práce Milan BÍLÝ.

Internetové zdroje:

Časopis Padler [online]. [cit. 2023-12-30] Dostupné z:<https://www.padler.cz>

Muzeum dělnického hnutí v 21. století [online]. [cit. 2023-12-30] Dostupné z:
<https://www.mdh21.cz>

Pionýr (motocykl) [online]. [cit. 2023-12-18] Dostupné z:
[https://cs.wikipedia.org/wiki/Pionýr_\(motocykl\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Pionýr_(motocykl))

Potápěčský systém CMAS [online]. [cit. 2023-12-22] Dostupné z:
<https://www.stranypotapecske.cz>

Praga V3S, legenda, která nezná žádné překážky [online]. [cit. 2023-12-22] Dostupné z:
<https://www.armyweb.cz>

SEDLÁK, Petr. *Každodennost jako předmět a koncept dějepisného poznání*. Soudobé dějiny, 2013, Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR v.v.i., roč. 20, č. 1–2, 2013, 20(1) [online]. [cit. 2023-12-30], s. 156 Dostupné z: <https://sd.usd.cas.cz/pdfs/sod/2013/01/06.pdf>

SdKfz .251[online]. [cit. 2023-12-18] Dostupné z: <https://www.valka.cz/1091-SdKfz-251>

Sociologická encyklopedie. [online]. [cit. 2023-12-30] Dostupné z:
<https://encyklopedie.soc.cas.cz/wIKaždodennost>

Studebager [online]. [cit. 2023-12-18] Dostupné z: <https://czwiki.cz/Lexikon/Studebaker>

Štendř [online]. [cit. 2023-12-22] Dostupné z <https://lidovyslovník.cz>

Technické muzeum v Brně. *Historie potápění v českých zemích* [online]. [cit. 2023-12-15] Dostupné z: <https://www.tnbrno.cz/akce/historie-potapeni-v-ceskych-zemich>

Tlačný remorkér TR500 [online]. [cit. 2023-12-22] Dostupné z http://old.mo-na-ko.cz/clanky3_122Tlacaky/clanek.htm

1. Čelákovický klub vodních sportů. *Oddíl vodáků* [online]. [cit. 2023-12-29] Dostupné z: https://www.1ckvs.cz/ix_mladez_vodaci.html

Rozhovory:

- Rozhovor s F.S. dne 11. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová, osobní archiv autorky
- Rozhovor s Janem Urbanem dne 12. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová, osobní archiv autorky
- 1.rozhovor s R.H. dne 22. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová, osobní archiv autorky
- 2.rozhovor s R.H. dne 25. 11. 2023 vedla Martina Fridrichová, osobní archiv autorky
- 3.rozhovor s R.H. dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová, osobní archiv autorky
- Rozhovor s Michalem Hanzlem dne 3. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová, osobní archiv autorky
- 1.rozhovor s M.P. dne 4. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová, osobní archiv autorky
- 2.rozhovor s M.P. dne 12. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová, osobní archiv autorky
- Rozhovor s Václavem Marvánkem dne 6. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová, osobní archiv autorky
- 1.rozhovor s Vladimírem Lorencem dne 8. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová, osobní archiv autorky
- 2.rozhovor s Vladimírem Lorencem dne 18. 12. 2023 vedla Martina Fridrichová, osobní archiv autorky

Ostatní prameny:

Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice

Přílohy – slovník vodáka:

„Lod“ – dopravní prostředek sloužící k přepravě osob, zboží.

Kapitán neboli kormidelník – osoba ovládající loď.

Háček – sedící vpředu lodě, slouží jako motor lodi.

Cvaknutí, zvrhnutí, otočení, nebo udělání se – okamžik, kdy dochází k porušení stability lodě.

Pádlo – nástroj sloužící k pohybu a řízení.

Šprcka neboli šprajda – pogumovaná látka upevněná jak na těle lidském, tak na těle lodi, jejíž funkcí je nepropustná membrána.

Jez – vodní stavba, většinou napříč toku, vzdouvající vodu a tvořící tak volej.

Šlajsna – povětšinou jediná část jezu, která bývá sjízdná.

Volej – pomalá část řeky.

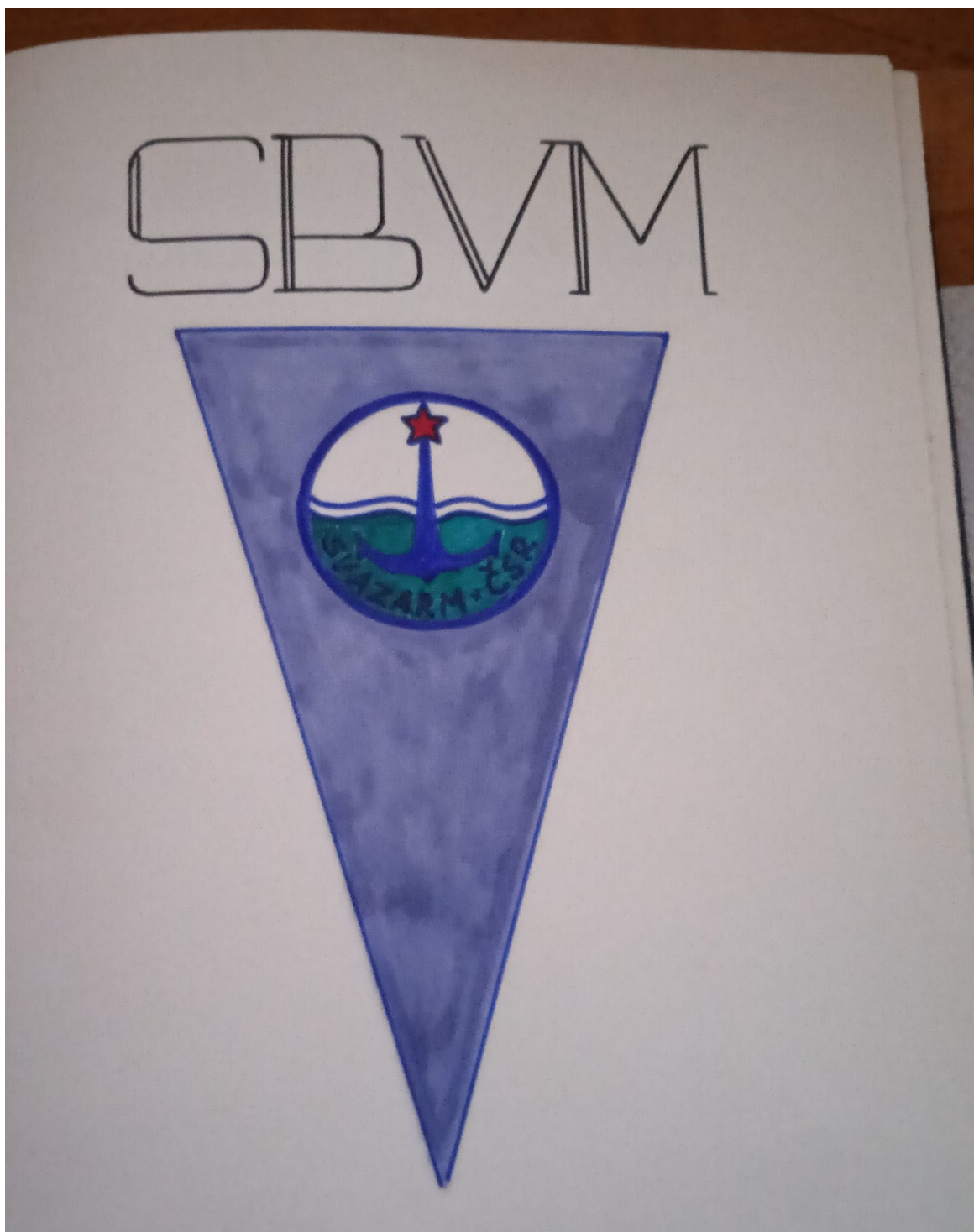
Peřeje – část řeky, kde voda teče.²⁷⁴

²⁷⁴ SLAVÍK, Herbert. *Naše léto & voda & lodě*. 1.vyd.: WWA photo, 2021. 264. ISBN: 978-80-905398-5-3. s. 118

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

- 1) Vlajka klubu Svazu branné výchovy mládeže Čelákovice. Zdroj: Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice
- 2) Vlajka Svazu branného vodáctví a vodního motorismu. Zdroj: Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice
- 3) Brigáda na malém kotvišti, rok 1973. Zdroj: Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice
- 4) Brigáda na malém kotvišti, rok 1973. Zdroj: Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice
- 5) Titulní strana pozvánka na 1. Čelákovickou Neckyádu, 22. června 1974. Zdroj: Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice
- 6) Druhá strana pozvánky na 1. Čelákovickou Neckyádu, 22. června 1974. Zdroj: Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice
- 7) Pozvánka na 1. Námořnický karneval, 18. března 1972. Zdroj: Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice
- 8) Nazdobený a připravený sál v Kulturním domě v Čelákovících před zahájením 1. Námořnického karnevalu, 18. března 1972. Zdroj: Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice
- 9) Čelákovičtí vodáci v prvomájovém průvodu, 1. května 1973. Zdroj: Kronika klubu branného vodáctví a vodního motorismu Čelákovice
- 10) Narátor RH při závodech na singl kánoji na řece Kamenici, nedatováno. Zdroj: Osobní archiv narátora
- 11) Výcvikové středisko Fialník ve Vlastějovicích na Sázavě v době jeho koupě, rok 1982. Pohled na vstup. Zdroj: Osobní archiv narátora RH
- 12) Výcvikové středisko Fialník ve Vlastějovicích na Sázavě v době jeho koupě, rok 1982. Pohled zezadu. Zdroj: Osobní archiv narátora RH
- 13) Výcvikové středisko Fialník ve Vlastějovicích na Sázavě z roku 2020. Pohled na vstup. Zdroj: Osobní archiv narátora Václava Marvánka
- 14) Výcvikové středisko Fialník ve Vlastějovicích na Sázavě z roku 2020. Pohled zezadu. Zdroj: Osobní archiv narátora Václava Marvánka

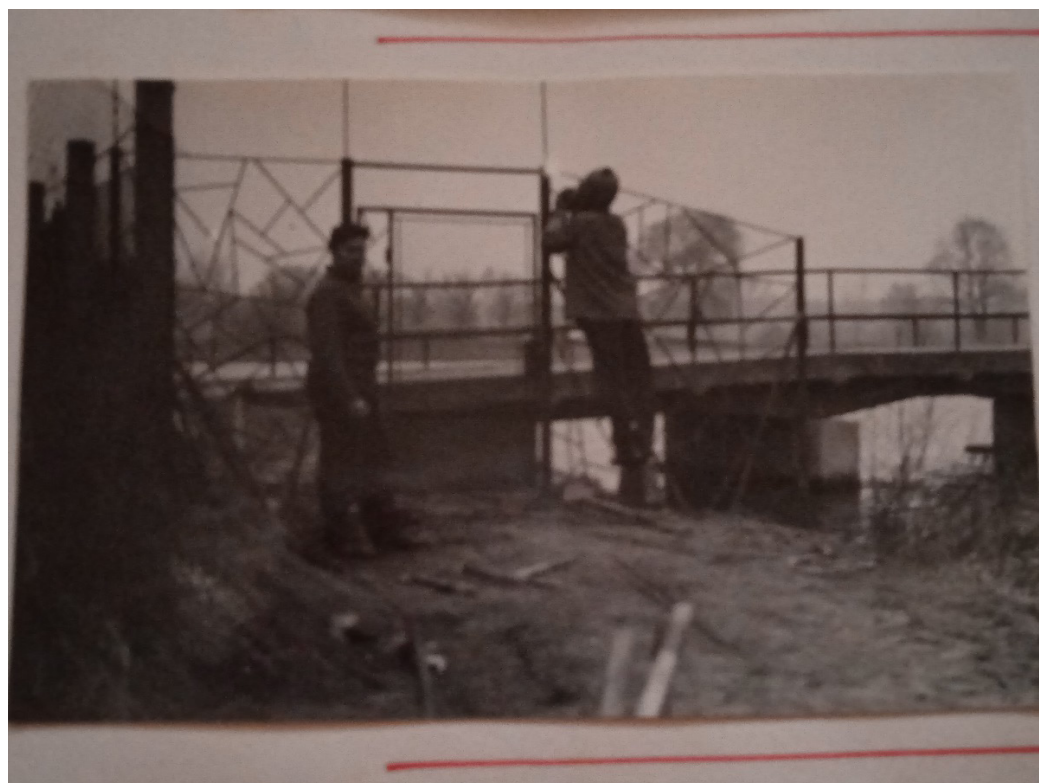

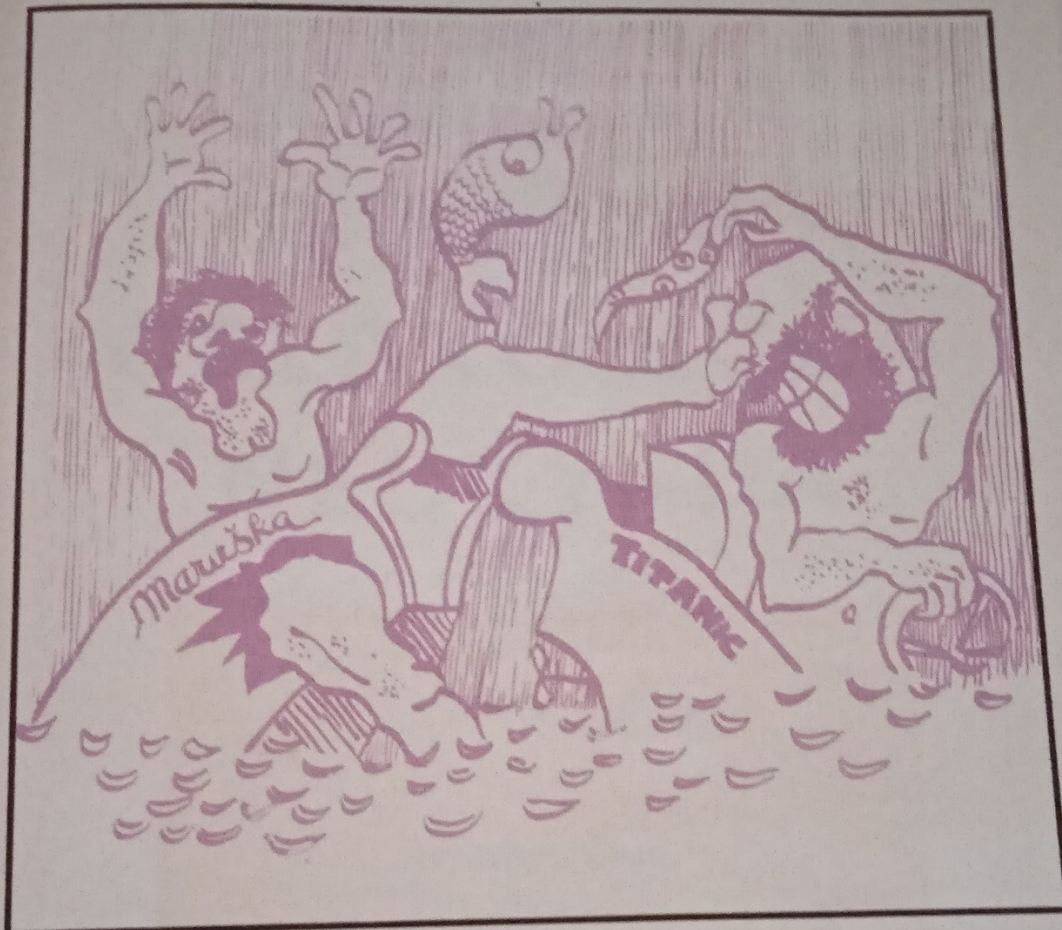
Obrázek č. 3

Obrázek č. 4

22. ČERVNA 1974

**1. ČELÁKOVICKÁ
NECKYÁDA**

SBVM, MO SSM s MěV SSM

Čelákovice

22. června 1974

**1. VELKÁ
ČELÁKOVICKÁ
NECKYÁDA**

na mlýnském náhonu

u 39. km Labe - levý břeh

v Čelákovících

Přihlášky přijímá:

Olga Reimontová

Prokopa Holého 1442

Čelákovice 250 88

Uzávěrka přihlášek je 19. června 1974

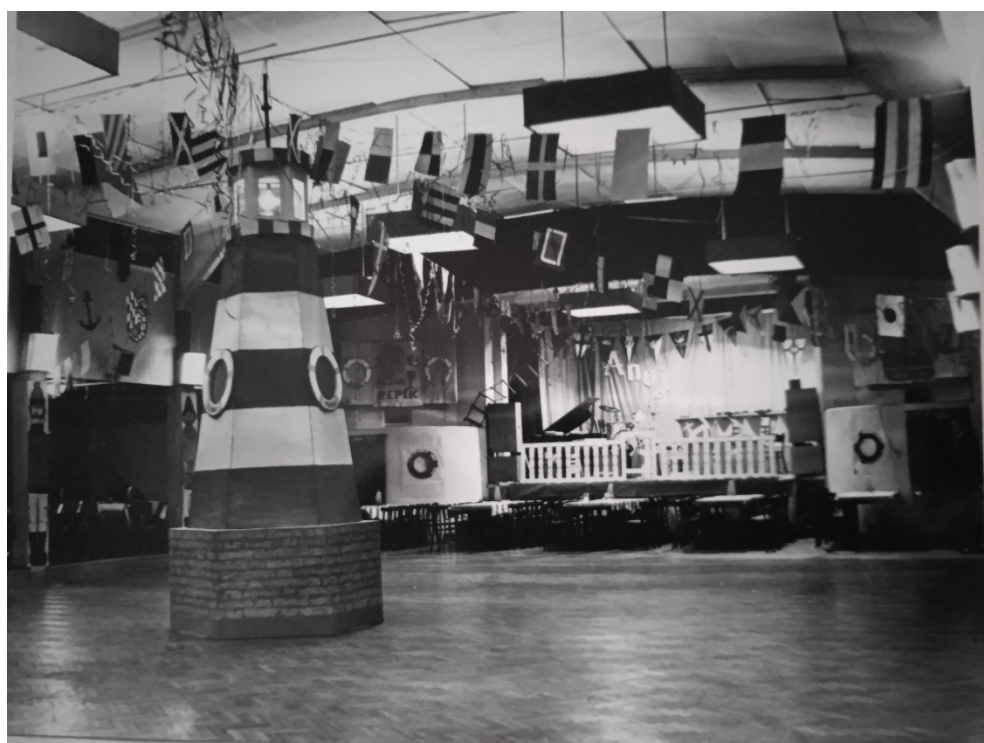
Startovné jen pro dospělé - 10 Kčs

(platí se na místě)

Obrázek č. 7

Obrázek č. 8

Obrázek č. 9

Obrázek č. 10

Obrázek č. 11

Obrázek č. 12

Obrázek č. 13

Obrázek č. 14

Informovaný souhlas ke zpracování a zpřístupnění osobních údajů

Já, níže podepsaný/á (dále jen „narátor/ka):

.....

podle zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s nařízením (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (GDPR), tímto uděluji svůj výslovný a svobodný souhlas se zpracováním veškerých svých osobních údajů, které jsem poskytl/a během rozhovorů pořizovaných ve zvukové či audio-vizuální podobě v rámci výzkumného projektu k bakalářské/diplomové/disertační práci studenta/studentky:

.....

s pracovním názvem:

.....

Beru na vědomí, že své osobní a citlivé údaje poskytuji pro následující účely:

- vědecký či historický výzkum v oblasti humanitních věd;
- publikační činnost (závěrečné kvalifikační práce, odborné články, studie, sborníky, monografie apod.).

Jsem si vědom/a skutečnosti, že správcem těchto údajů se podpisem tohoto souhlasu stává výše uvedený student/ka.

Souhlasím s tím, aby rozhovory a informace v nich obsažené byly poskytnuty v písemné či elektronické podobě také dalším subjektům, jimiž jsou Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., a Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, a to výhradně pro účely vědeckého či historického výzkumu v oblasti humanitních věd, publikační a vzdělávací činnosti a archivaci ve veřejném zájmu – hodící se zaškrtněte:

- souhlasím
- nesouhlasím

Prohlašuji, že jsem byl/a informován/a o tom, že podle výše uvedených právních předpisů o zpracování osobních údajů mám právo:

- kdykoliv odvolat udělený souhlas, a to pro každý ze shora uvedených účelů samostatně;

- vyžádat si informaci o tom, jaké osobní údaje jsou o mně zpracovávány;
- vyžádat si opravu nebo doplnění svých osobních údajů;
- žádat výmaz osobních údajů, pro jejichž zpracování již dále není důvod;
- žádat omezení zpracování údajů, které jsou nepřesné, neúplné nebo u nichž odpadl důvod jejich zpracování, ale nesouhlasím s jejich výmazem;
- žádat umožnění přenesení zpracovávaných údajů;
- vznést námitku proti zpracování mých osobních údajů pro přímý marketing, včetně souvisejícího profilování;
- nebýt předmětem automatizovaného individuálního rozhodování, včetně profilování;
- mám právo dostat odpověď na svou žádost bez zbytečného odkladu, v každém případě do jednoho měsíce od obdržení žádosti správcem.

Pro kontaktování správce ve věci zpracování osobních údajů lze využít následující kontakt (telefonní číslo, emailová adresa) na student/a/ku:

.....

Individuální požadavky narátor/a/ky, jimiž je správce údajů (a případně další subjekt) povinen se řídit (např. anonymizace dat, požadavek autorizace přepisu před publikací, zákaz využití rozhovorů dalšími subjekty/třetími stranami nebo v rámci jiných výzkumů apod.) – hodící se zaškrtněte:

- nepožaduji
- požaduji, uveďte Vaše konkrétní požadavky:

.....

Datum, místo podpisu:

Podpis narátor/a/ky: